

Śniegocki, Janusz

Działalność artystyczna alumnów płockiego Seminarium Duchownego (1924-1977)

Studia Płockie 7, 227-267,

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. Janusz Śniegocki

DZIAŁALNOŚĆ ARTYSTYCZNA ALUMNÓW PŁOCKIEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO (1924—1977) *

Treść: Wstęp. I. Początki działalności artystycznej alumnów. II. Akademia w okresie międzywojennym. III. Seminaryjne imprezy artystyczne w latach 1945—1977. IV. Indeksy. Zakończenie.

W 1974 r. minęła pięćdziesiąta rocznica powstania teatru amatorskiego w Seminarium Duchownym w Płocku.¹ Dla wielu pokoleń kleryckich praca w teatrze, kole recytatorskim i chórze stanowiła integralną część życia seminaryjnego. Odegrała ona znaczną rolę w kształtowaniu formacji estetycznej alumnów oraz pozwalała im czynnie włączać się w uroczyste momenty życia Kościoła. Półwiecze istnienia sceny amatorskiej skłania do omówienia nieco szerszego problemu, mianowicie działalności artystycznej wychowanków płockiej Almae Matris w tym okresie. Choć ze względu na specyfikę uczelni zasadniczo nie wykraczała ona poza mury seminaryjne, to jednak jest dość bogata i różnorodna. Składają się na nią prace związane

---

* Niniejsza publikacja powstała dzięki pomocy ks. prałata Seweryna Wyczałkowskiego, długoletniego profesora Seminarium Duchownego w Płocku, w latach kleryckich i po wojnie żywo związanego z działalnością artystyczną alumnów obu zakładów. Wykorzystano w niej liczne ustalenia dotyczące repertuaru imprez, zwłaszcza inscenizacji utworów dramatycznych, zebrane przez ks. S. Wyczałkowskiego i opublikowane w „Miesięczniku Pastorskim Płockim” (Por. S. Wyczałkowski, Teatr klerycki w Seminarium Duchownym Płockim, MPP 62(1977), nr 12, s. 458—475). Autor artykułu pragnie złożyć Księdzu Prałatowi słowa niekonwencjonalnej wdzięczności za wkład Jego pracy, nie wolnej jednak od nieścisłości. Spośród innych osób, których pomoc okazała się bardzo cenna dla sporządzenia tej dokumentacji, trzeba wymienić zwłaszcza ks. kan. Andrzeja Kondrackiego, z którego archiwum pochodzi większość reprodukowanych fotografii, oraz ks. inf. Wacława Jezuska.

¹ Przypomniat o tym fakcie wicedziekan alumnów WSD Andrzej Peła podczas akademii ku czci św. Tomasza 7 III 1974. Zachowane źródła potwierdzają ciągłość imprez artystycznych od 1924 r., ale nie dają podstaw do twierdzenia, że przez całe minione półwiecze istniało formalne koło teatralne, które miało swój statut, prezesa oraz odbywało regularne zebrania. Należałoby więc raczej mówić o inicjatywach teatralnych podejmowanych często „ad hoc” w związku z różnymi wydatkami i rocznicami seminaryjnymi, które były okazją do ujawniania się talentów artystycznych wychowanków Seminarium Duchownego. Formalne powstanie takiego koła miało miejsce dopiero w 1965 r.

z organizowaniem stałych i okolicznościowych imprez: akademii, wieczornic i przedstawień teatralnych. Autor niniejszej dokumentacji, korzystając z zachowanych kronik seminaryjnych, informacji prasowych oraz wspomnień profesorów i alumnów, pragnie odtworzyć repertuar imprez seminaryjnych oraz przypomnieć nazwiska ludzi, którzy czynnie uczestniczyli w ich przygotowywaniu.

I. POCZĄTKI DZIAŁALNOŚCI ARTYSTYCZNEJ ALUMNÓW

Diecezjalne seminarium duchowne powstało w Pułtusku w 1595 r. z inicjatywy bpa Wojciecha Baranowskiego. Początkowo kierowali nimi jezuici sprowadzeni do tego miasta, które było wówczas siedzibą biskupów płockich, w 1565 r. W tamtejszym kolegium jezuickim istniał już pod koniec XVI w. teatr szkolny będący skutecznym środkiem kształcenia i rekreacji. Być może również w seminarium duchownym działała w XVII w. jakaś amatorska grupa teatralna, lecz nie zachowały się na ten temat żadne informacje. Prace omawiające jezuicki teatr szkolny zajmują się tylko scenami kolegiów pułtuskiego i płockiego.²

Po kasacie zakonów obydwie seminaria, pułtuskie i istniejące od 1710 r. płockie, połączono (1865), a ich siedzibą stał się poreformacki klasztor w Płocku.³ Źródła pozwalają ustalić, że pod koniec XIX w. alumni organizowali okolicznościowe akademie i wieczornice.⁴ Odbywały się one w auli (tzw. Sali Biskupów), gdzie wznoszono prowizoryczną scenę i umieszczano kurtynę. Jednym z ludzi najbardziej zasłużonych dla ożywienia działalności artystycznej w tym okresie był profesor Seminarium Duchownego i dyrektor Muzeum Diecezjalnego ks. Aleksander Dmochowski (1879—1938), absolwent krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. „Miesięcznik Pasterski Płocki” z 1917 r. informuje np. o uroczystej akademii urządzonej na zakończenie roku seminaryjnego.⁵ Do tradycyjnych rocznic, z okazji których przygotowywano programy artystyczne, należały w początkach XX wieku: prekonizacja ordynariusza diecezji bpa Antoniego Nowowiejskiego (6 XII), dzień jego imienin (13 VI), uroczystość św. Stanisława Kostki — patrona Niższego Seminarium (13 XI) oraz św. Tomasza z Akwinu — patrona studiów teologicznych (7 III), Akademię listopadową organizowało Niższe Seminarium, działające od końca XIX w. jako dwuletni kurs przygotowawczy, a od 1913 r. jako czteroletnie liceum,⁶ a marcową — Wyższe Seminarium. Oprócz

² Por. J. Lewański, *Studia nad dramatem polskiego Odrodzenia*, Wrocław 1956; J. Poplatek, *Studia z dziejów jezuickiego teatru szkolnego w Polsce*, Wrocław 1957; J. Okoń, *Dramat i teatr szkolny. Sceny jezuickie w Polsce XVII wieku*, Wrocław 1970; J. Ziomek, *Renesans*, Warszawa 1973.

³ P. Dudziec, *Szkic dziejów Seminarium Duchownego w Płocku*, „Miesięcznik Pasterski Płocki” (cyt. jako MPP) 46(1961) nr 1—2, s. 29—41; F. Kacprzycki, *Założenie Seminarium Duchownego w Płocku*, „Studia Płockie” (cyt. jako SP) 2(1974), s. 143—145; M. Grzybowski, *Reforma studiów seminaryjnych w diecezji płockiej (...)*, SP 1(1973), s. 176 n.

⁴ W. Jezusek, *Troska bpa W. Popiela o seminarium duchowne (1863—1875)*, MPP 50(1965) nr 12, s. 278—284; 51(1966) nr 1—2, s. 42—47.

⁵ MPP 12(1917) nr 6, s. 160.

⁶ Oficjalna nazwa szkoły zmieniała się kilkakrotnie. Dla ułatwienia posługuje

tych stałych okazji urządzano wieczornice poświęcone innym ważnym rocznicom. W 1920 r. np. (6 XII) przypadło 1500-lecie śmierci św. Hieronima,⁷ w 1921 r. (19 XII) — 600-lecie śmierci Dantego,⁸ a w 1924 r. — 600-lecie kanonizacji św. Tomasza z Akwinu.⁹

W 1926 r., po wybudowaniu obecnego gmachu biblioteki seminaryjnej przeniesiono tam księgozbiór, a salę biblioteczną, ozdobioną malaturą przez prof. Władysława Drapiewskiego, zamieniono na teatralną. Wtedy powstała stała scena wraz z zapleczem, w której podejmowano prymasa Polski abpa Augusta Hlonda.¹⁰

W latach 1927—1939 oprócz terminów stałych akademii doszły jeszcze specjalne okazje, np. konsekracja bpa Leona Wetmańskiego (22 IV 1928) oraz dwudziesto- i dwudziestopięciolecie sakry biskupiej ordynariusza diecezji (1928, 1933).

Ponadto klerycy czynnie włączali się w pracę Akcji Katolickiej oraz organizowali okolicznościowe wieczory humoru. Działalność ta stwarzała dla wielu okazję do ujawnienia ich zdolności artystycznych i pisarskich. Spośród osób, które publikowały swoje teksty w ówczesnej prasie katolickiej, warto wymienić: Czesława Rogalskiego, Kazimierza Krzyżanowskiego, Ludwika Lewandowskiego i Seweryna Wyczałkowskiego. Ich nazwiska wielokrotnie powtarzają się w programach akademii i wieczornic seminaryjnych. Długoletni dyrektor Niższego Seminarium Duchownego ks. Bolesław Strzeszewski (1885—1954) przywiązywał dużą wagę do szkolnych przedstawień teatralnych, uważając je za ważny czynnik rozwoju kulturalnego młodzieży pochodzącej w dużej liczbie z ośrodków wiejskich.

Programy imprez seminaryjnych obejmują dość różnorodny repertuar. Znajdują się w nim: muzyka poważna, występy chóru seminaryjnego i orkiestry szkolnej, declamacje wierszy znanych autorów oraz tekstów układanych przez alumnow, a także utwory sceniczne wystawiane w całości lub — częściej — we fragmentach. W latach międzywojennych młodzież i starsze społeczeństwo miasta chętnie brało udział w przedstawieniach urządzanych w Seminarium. Widzowie byli przeważnie pełni uznania dla pomysłowości dekoracji oraz dobrej gry aktorów-amatorów. Z uwagi na szczupłość widowni niektóre spektakle powtarzano kilka razy, co z czasem, zwłaszcza w ostatnich latach, stało się niemal regułą.

II. AKADEMIE W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

Za punkt odniesienia w zamieszczonym niżej wykazie imprez artystycznych przyjęto rok 1924, w którym po raz pierwszy alumni wystawili utwór dramatyczny. Informacje na temat repertuaru akademii i wieczornic nie zawsze są dokładne, ponieważ źródła podają je czasem w dość lakoniczny

się określeniem „Niższe Seminarium Duchowne” (NSD), gdyż tak brzmi ona obecnie. Por. W. Jezusek, *Małe Seminarium Duchowne w Płocku (1907—1957)*, MPP 42(1957) nr 9—10, s. 320—339.

⁷ MPP 15(1920) nr 12, s. 165.

⁸ MPP 16(1921) nr 12, s. 172 n.

⁹ MPP 19(1924) nr 3, s. 68—70.

¹⁰ MPP 21(1926) nr 12, s. 468 n.

sposób. (Są nimi przeważnie „Miesięcznik Pasterski Płocki”, „Sursum Corda”¹¹ oraz informacje ustne żyjących uczestników.) Archiwum seminaryjne zawierające kroniki z tego okresu uległo zniszczeniu podczas wojny. Celem łatwiejszego odnalezienia nazwisk zamieszczonych w indeksie osobowym oraz zorientowania się w repertuarze teatralnym wszystkie imprezy, których program udało się ustalić, opatrzone numerami.

- (1) 2 II 1924 — rocznica koronacji Piusa XI
Podczas akademii wystąpił z kilkoma pieśniami E. Gruberskiego chór WSD pod kierunkiem ks. prof. Józefa Antonia. Okolicznościowe odczyty wygłosili Zygmunt Dobkowski i Stanisław Tenderenda, a Kazimierz Starościeński deklamował własny wiersz pt. „Tyś jest opoka”.¹²
- (2) 13 VI 1924 — imieniny Ordynariusza
Podczas okolicznościowej akademii referat o działalności bpa K. Borowskiego wygłosił Mieczysław Żywczyński. Wykonano kilka śpiewów chóralnych i utworów instrumentalnych, a Kazimierz Starościeński recytował własny wiersz.¹³
- (3) 13 XI 1924 — uroczystość św. Stanisława
Grupa alumnów Niższego Seminarium wystawiła krótki utwór sceniczny napisany przez Czesława Rogalskiego pt. „Nawrócony”. W drugiej części imprezy znalazły się pieśni chóralne i recytacje.¹⁴
- (4) 2 II 1925 — rocznica koronacji Piusa XI
Referat nt. „Łokietek a Stolica Apostolska” wygłosił Mieczysław Żywczyński. Następnie chór seminaryjny pod kierunkiem Kazimierza Starościeńskiego wykonał kilka pieśni, wśród nich czterogłosowy „Hymn na cześć papieżstwa”.¹⁵
- (5) 7 III 1925 — uroczystość św. Tomasza
Podczas akademii Czesław Pacuszka wygłosił odczyt nt. „Zasady psychologii św. Tomasza”, a Kazimierz Starościeński omówił działalność naukową Akwinaty. Śpiewał chór seminaryjny, który wykonał m.in. kompozycję F. Wittta „Adoro te devote”.¹⁶
- (6) 13 XI 1925 — uroczystość św. Stanisława
Na program wieczoru złożyły się dwa referaty: Wincentego Walendziaka „Św. Stanisław Kostka w Rzymie” i Czesława Pacuszki „Święci polscy w narodzie” oraz koncert chóru, który wystąpił z pieśniami F. A. Mozarta („Ave verum”), F. Mendelsohna, F. Wittta i W. Alpa. Czesław Michurski deklamował własny wiersz pt. „Trzy chwile”.¹⁷
- (7) 2 II 1926 — rocznica koronacji Piusa XI
Podczas okolicznościowej wieczornicy wygłoszono dwa referaty po-

¹¹ „Sursum Corda” (cyt. jako SC), czasopismo ukazujące się w niewielkim nakładzie, redagowali alumni płockiego Wyższego Seminarium Duchownego. Zeszyt liczył kilkanaście stron. W latach 1925–1939 wydano 55 numerów; do 1925 r. pismo było miesięcznikiem. W latach 1930–31 — dwumiesięcznikiem, od 1932 r. — kwartalnikiem. „Sursum Corda” kilkakrotnie zmieniało w tym czasie format i szatę graficzną. Pierwszy powojenny numer (56) ukazał się w kwietniu 1947 r. Do października 1949 r. pismo wydawano na powielaczu. W październiku 1953 r. wznowiono je w formie gazetki ściennej. Niekompletne roczniki przedwojenne oraz powojenne znajdują się w Bibliotece Diecezjalnej w Płocku.

¹² MPP 19(1924) nr 2, s. 47.

¹³ MPP 19(1924) nr 6, s. 168.

¹⁴ MPP 19(1924) nr 11, s. 352.

¹⁵ MPP 20(1925) nr 2, s. 68.

¹⁶ MPP 20(1925) nr 3, s. 113.

¹⁷ MPP 20(1925) nr 11, s. 435.

- święcone działalności papieża. Ponadto miały miejsce występy chóru i deklamacje.¹⁸
- (8) 7 III 1926 — uroczystość św. Tomasza
W programie akademii znalazły się dwa referaty wygłoszone przez alumnów WSD oraz występy chóru kierowanego przez ks. prof. Józefa Antoniaka.¹⁹
- (9) 7 III 1927 — uroczystość św. Tomasza
Referat nt. „Poglądy św. Tomasza na państwo” wygłosił Wincenty Walendziak. Chór seminaryjny wykonał kilka pieśni m.in. „Adoro te devote”. Następnie alumni WSD wystawili spektakl oparty o życie Akwinaty pt. „Ku szczytom”; autorem tekstu był Kazimierz Krzyżanowski.²⁰
- (10) 13 VI 1927 — imieniny Ordynariusza
Referat nt. „Potrzeba i zadania prasy katolickiej” przygotował Czesław Pacuszka. Chór seminaryjny wykonał dwa utwory: „Ave verum” F. Witta i „Domine salvum fac” F. Gruberskiego. Okolicznościowy własny utwór poetycki deklamował Kazimierz Krzyżanowski.²¹
- (11) 13 XI 1927 — uroczystość św. Stanisława
Referat nt. dziejów grobu i relikwii Patrona wygłosił Jan Radomski. Następnie chór NSD wystąpił z dwoma utworami polifonicznymi: „Gloria et honore” F. Witta oraz „I zawitał nam” Z. Noskowskiego, a Kazimierz Krzyżanowski recytował własny wiersz „Pieśń o św. Stanisławie”. Ponadto grupa uczniów NSD wystawiła II część dramatu M. Czesko-Maczyńskiej pt. „Czarne piskleta”.²²
- (12) 2 II 1928 — wieczór abstynencki
Po zagajeniu imprezy przez Stanisława Nasiłowskiego referat nt. abstynencji wśród młodzieży wygłosił Józef Rogalski. Monolog abstynencki przygotował Czesław Rogalski. Wystawiono również dwuaktówkę T. Dalewskiego „Lekarstwo na wszystko” w reżyserii Seweryna Wyczałkowskiego.²³
- (13) 7 III 1928 — uroczystość św. Tomasza
Alumni WSD inscenizowali trzyaktową sztukę H. Ghéona „Tryumf św. Tomasza”, której tekst przetłumaczył z francuskiego Czesław Michurski. Całość reżyserował Seweryn Wyczałkowski. Tytułową postać kreował Piotr Dudziec.²⁴
- (14) 24 IV 1928 — konsekracja bpa L. Wetmańskiego
Wystawiono wówczas następujące utwory: fragmenty VI księgi „Eneidy” Wergiliusza, wybrane sceny z „Księcia Niezłomnego” Calderona oraz „Antygonę” Sofoklesa. W głównych rolach wystąpili: Władysław Chrzanowski, Waclaw Gałęza i Marian Żochowski. Ponieważ NSD było liceum o profilu klasycznym, dramat Sofoklesa odegrano po grecku. Duży wkład pracy wniósł wówczas ks. prof. Józef Michałak, doskonały znawca klasyki. Tytułową rolę w „Księciu Niezłomnym”

¹⁸ MPP 21(1926) nr 3, s. 114.

¹⁹ MPP 21(1926) nr 3, s. 115.

²⁰ MPP 22(1927) nr 3, s. 117.

²¹ MPP 22(1927) nr 6, s. 234.

²² MPP 22(1927) nr 12, s. 428.

²³ MPP 23(1928) nr 2, s. 87.

²⁴ MPP 23(1928) nr 3, s. 100.

- odtwarzał Seweryn Wyczałkowski, który również reżyserował całość spektaklu. Dekoracje projektował Piotr Skura.²⁵
- (15) 5 XII 1928 — dwudziestolecie sakry biskupiej Ordynariusza
Na program okolicznościowej akademii złożyły się: referat ks. rektora Józefa Umińskiego „Troska Arcypasterza o Seminarium”, występy chóru kierowanego przez ks. prof. Kazimierza Starościńskiego, deklamacja Kazimierza Krzyżanowskiego „Dobry Pasterz” oraz koncert na skrzypce i fortepian w wykonaniu osób świeckich.²⁶
- (16) 8 II 1929 — akademie papieska
Chór klerycki pod batutą ks. prof. Kazimierza Starościńskiego wykonał kilka pieśni, a Czesław Michurski wygłosił okolicznościowy referat.²⁷
- (17) 13 XI — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD wystawili dramat K. Porée'a „Hermenegild”. Przedstawienie reżyserował Seweryn Wyczałkowski.²⁸
- (18) 6 XII 1929 — rocznica konsekracji biskupiej Ordynariusza
Okolicznościową akademię przygotowało Koło Polonistów NSD obchodzące w tym roku dziesięciolecie swego istnienia.
W programie znalazły się deklamacje wierszy, m.in. „Koncertu Jan-kiela”, występy chóru szkolnego oraz inscenizacja II aktu „Kordiana” J. Słowackiego. W głównych rolach wystąpili: Jerzy Dąbrowski i Seweryn Wyczałkowski.²⁹
- (19) 16 II 1930 — wieczór abstynencki
Zagał go prezes Koła Abstynentów WSD Czesław Żórawski. Następnie chór klerycki pod kierunkiem Telesfora Jaskulskiego wykonał kilka pieśni. Na zakończenie odegrano jednoaktówkę F. Biedronia „Bój o karczmę”, w której wystąpili m.in.: Zdzisław Piechna, Mieczysław Szamankiewicz i Stanisław Krystosik.³⁰
- (20) 7 III 1930 — uroczystość św. Tomasza
Teatr klerycki przygotował „Misterium pasyjne” w 5 odsłonach. Reżyserem całości był Seweryn Wyczałkowski, w opracowaniu tekstu pomagał ówczesny wicerektor ks. prof. Franciszek Flaczyński.³¹
- (21) 13 VI 1930 — imieniny Ordynariusza
Na część artystyczną akademii złożyły się: VIII kazanie sejmowe P. Skargi, które wygłosił Seweryn Wyczałkowski, oraz inscenizacja III aktu dramatu W. Szekspira „Juliusz Cezar”. Główne role zagrali Piotr Dudziec i Jan Sobol.³²
- (22) 13 XI 1930 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD wystawili dramat w 6 odsłonach pt. „Tryumf Krzyża”, którego akcja dotyczyła nawrócenia Armenii przez św. Bartłomieja. W głównych rolach wystąpili: Jerzy Dąbrowski, Remigiusz Łebkowski i Bogusław Wielhorski.³³

²⁵ MPP 23(1928) nr 5, s. 139.

²⁶ MPP 23(1928) nr 12, s. 374.

²⁷ MPP 24(1929) nr 1, s. 92.

²⁸ MPP 24(1929) nr 12, s. 373; SC 3(1929) nr 6(15), s. 16.

²⁹ SC 3(1929) nr 7(16), s. 23.

³⁰ SC 4(1930) nr 1(17), s. 34.

³¹ MPP 25(1930) nr 3, s. 95; SC 4(1930) nr 2(18), s. 41 n.

³² MPP 25(1930) nr 6, s. 202.

³³ MPP 25(1930) nr 11, s. 371; SC 4(1930) nr 4(20), s. 9.

- (23) 6 XII 1930 — 1500-lecie śmierci św. Augustyna
W tym dniu uczczono również przyznania przez władze państwowe orderu Polonia Restituta bpowi A. Nowowiejskiemu. Referat nt. historiozofii św. Augustyna w „De civitate Dei” wygłosił Piotr Dudziec. O duchu apostołskim Patrona mówił Józef Szczepkowski. W części artystycznej wystąpił chór klerycki.³⁴
- (24) 7 III 1931 — uroczystość św. Tomasza
Referat nt. „Własność prywatna według św. Tomasza” wygłosił Czesław Żórawski. W części artystycznej klerycy wystawili fragmenty dramatu L. Rydla „Zygmunt August” p.t. „Unia lubelska”.³⁵
- (25) 14 VI 1931 — imieniny Ordynariusza
Imprezę przygotowali członkowie Koła Klasyków NSD. Jeden z nich wygłosił odczyt o znaczeniu Wergiliusza dla literatury światowej, inni wystawili inscenizację w 4 odsłonach opartą o VI księgę „Eneidy”.³⁶
- (26) 13 XI 1931 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD inscenizowali utwór w 5 aktach pt. „Wenancjusz”, którego akcja nawiązywała do dziejów chrześcijan w czasach Decjusza. Wystąpiło 20 osób, dekoracje wykonali uczniowie pod kierunkiem Bogusława Wielhorskiego.³⁷
- (27) 6 XII 1931 — rocznica sakry biskupiej Ordynariusza
Referat o boskim macierzyństwie NMP wygłosił Jan Sobol. Następnie śpiewał chór klerycki. Odegrano sztukę sceniczną Kazimierza Krzyżanowskiego „Św. Paweł w Atenach”. Reżyserował Seweryn Wyczałkowski, dekoracje projektował Piotr Skura.³⁸
- (28) 7 II 1932 — akademia abstynencka
Zorganizowało ją kleryckie koło abstynenckie. Na program złożyły się: referat Mariana Kalinowskiego, śpiewy, deklamacje oraz inscenizacja „Dożywocia” A. Fredry.³⁹
- (29) 9 II 1932 — ostatki
Uczniowie NSD wystawili farsę J. A. Fredry „Consilium facultatis”. Imprezę przygotowała klasa V. Szczególnie dobrze wypadł w swojej roli Stefan Niedzielski. Wystąpiła także orkiestra szkolna.⁴⁰
- (30) 7 III 1932 — uroczystość św. Tomasza
Referat nt. „Nieśmiertelność duszy ludzkiej” wygłosił Józef Świnarski. W dyspucie filozoficznej uczestniczyli Władysław Chrzanowski i Stanisław Krystosik. Chór seminaryjny pod kierunkiem ks. prof. Kazimierza Starościńskiego wykonał „Hymn św. Tomasza” oraz dwa motety: „O vos omnes” i „Tenebrae” T. Victora, a Marian Żochowski deklamował wiersz L. Staffa „Góra Oliwna”. Na zakończenie teatr klerycki wystawił IV akt dramatu K. H. Rostworowskiego „Judasz z Kariothu”. W inscenizacji wzięło udział około 20 osób. Główne role kreowali: Jerzy Dąbrowski, Zygmunt Grabowski i Czesław Przygódzki. Reżyserował Seweryn Wyczałkowski.⁴¹

³⁴ MPP 25(1930) nr 12, s. 405 n.

³⁵ MPP 26(1931) nr 3, s. 108.

³⁶ MPP 26(1931) nr 6, s. 223.

³⁷ MPP 26(1931) nr 11, s. 443; SC 5(1931) nr 5(25), s. 13.

³⁸ MPP 26(1931) nr 12, s. 481; SC 5(1931) nr 5(25), s. 14.

³⁹ MPP 27(1932) nr 2, s. 81; SC 6(1932) nr 1(26), s. 17.

⁴⁰ SC 6(1932) nr 1, s. 17.

⁴¹ MPP 27(1932) nr 3, s. 127; SC 6(1932) nr 1(26), s. 18.

- (31) 28 V 1932 — akademie ku czci Goethego
Zorganizowali ją uczniowie NSD pod kierunkiem ks. prof. Bronisława Zaleskiego. Na program złożyły się: referat Edwarda Ciólkowskiego o twórczości poety, deklamacje wierszy Goethego oraz występ orkiestry szkolnej, która wykonała kilka utworów kompozytorów niemieckich.⁴²
- (32) 13 VI 1932 — imieniny Ordynariusza
Referat „Muzyka polska XVI w.” wygłosił ks. prof. Kazimierz Starościński. Następnie kierowany przez niego chór klerycki wykonał dwa psalmy M. Gomółki, a Ludwik Lewandowski deklamował własny wiersz. Na zakończenie akademii wystawiono 3 sceny z dramatu S. Wyspiańskiego „Legion”. Ich treść wiąże się z pobytem A. Mickiewicza w Colosseum, u Piusa IX oraz u ks. A. Jełowickiego. W przerwach koncertowała orkiestra NSD.⁴³
- (33) 13 XI 1932 — uroczystość św. Stanisława
Inscenizowano III część „Dziadów”. W spektaklu wystąpiło około 30 uczniów NSD; rolę Konrada grał Remigiusz Łebkowski. Reżyserował Seweryn Wyczalkowski, dekoracje projektował Bogusław Wielhorski. Przedstawienie spotkało się z bardzo ciepłym przyjęciem widzów, wśród których było wielu gości z miasta. Wystawiano je czterokrotnie.⁴⁴
- (34) 6 XII 1932 — rocznica prekonizacji Ordynariusza
Słowo wstępne wygłosił dziekan klerycki Seweryn Wyczalkowski. Następnie chór seminaryjny wykonał okolicznościowe „Acclamations”. Piotr Skura, prezes kleryckiego Koła Misyjnego złożył sprawozdanie z działalności koła, a Ludwik Lewandowski deklamował własny wiersz pt. „Boski Mistrz”. W programie imprezy znalazł się również referat Władysława Chrzanowskiego o programie misyjnym w encyklikach papieskich. Grupa kleryków wystawiła sztukę w 4 aktach „Wielki Duch”.⁴⁵
- (35) 5 II 1933 — akademie abstynencka
Referat wygłosił prezes Koła Abstynentów WSD Władysław Chrzanowski. Wiersze recytował Ksawery Ziemięcki. Chór seminaryjny odśpiewał kilka pieśni, a występy solowe były dziełem Aleksandra Baliszewskiego i Józefa Brzezińskiego.⁴⁶
- (36) 7 III 1933 — uroczystość św. Tomasza
Referaty podczas akademii wygłosili członkowie Koła Teologicznego: Stanisław Krystosik i Witold Sujkowski. Następnie chór seminaryjny wykonał dwie pieśni w układzie ks. prof. Kazimierza Starościńskiego. W części artystycznej znalazł się również spektakl F. Goetla „Samuel Zborowski”, który reżyserował Seweryn Wyczalkowski. Dekoracje wykonali: Anastazy Rutkowski, Lech Grabowski i Piotr Skura.⁴⁷
- (37) 13 VI 1933 — imieniny Ordynariusza
Chór seminaryjny odśpiewał kilka utworów, m.in. „Hymn na Zwinstowanie NMP” E. Gruberskiego. Teatr klerycki przygotował fra-

⁴² SC 6(1932) nr 2(27), s. 15.

⁴³ MPP 27(1932) nr 6, s. 258.

⁴⁴ MPP 27(1932) nr 11, s. 460 n.

⁴⁵ MPP 27(1932) nr 12, s. 505.

⁴⁶ SC 7(1933) nr 1(30), s. 18.

⁴⁷ MPP 28(1933) nr 3, s. 132 n; SC 7(1933) nr 1(30), s. 19.

- gumenty L. Rydla „Zygmunt August”. Spektakl pt. „Zawsze wierni” nawiązywał do przyjęcia przez Polskę uchwał soboru trydenckiego. W głównych rolach wystąpili: Marian Jaroszek, Bronisław Piusiński i Stanisław Załęski.⁴⁸
- (38) 13 XI 1933 — uroczystość św. Stanisława
Alumni NSD wystawili trzyaktowy dramat L. Staffa pt. „Igrzysko”. (Wznawiano go dwukrotnie dla gości z miasta). W przerwach koncertowała orkiestra szkolna.⁴⁹
- (39) 13 XII 1933 — 25-lecie sakry biskupiej Ordynariusza
Referat podczas okolicznościowej akademii wygłosił Marian Żochowski nt. „Św. Ambroży a muzyka kościelna”. Następnie Remigiusz Łebkowski recytował utwór K. Ujejskiego „Z dymem pożarów”, a chór kłerycki odśpiewał kilka pieśni opracowanych przez ks. prof. Kazimierza Starościeńskiego, m.in. „Pieśń myśliwską”.⁵⁰
- (40) 7 III 1934 — uroczystość św. Tomasza
Chór seminaryjny wykonał dwa okolicznościowe utwory. Referat o poglądach pedagogicznych Akwinaty wygłosił Stefan Budczyński. Teatr kłerycki wystawił dramat J. Szujskiego „Śmierć Władysława IV”. W głównych rolach wystąpili: Władysław Celmerowski, Remigiusz Łebkowski, Lech Grabowski, Zygmunt Grabowski oraz Józef Orłowski.⁵¹
- (41) 12 VI 1934 — imieniny Ordynariusza
Referaty o działalności w metodzie wychowawczej ks. J. Bosko wygłosili Stanisław Przybyłowski i Witold Sujkowski. W części artystycznej wystąpił z kilkoma pieśniami chór seminaryjny kierowany przez ks. prof. Kazimierza Starościeńskiego. Przygotowano również inscenizację opartą o „Quo vadis” H. Sienkiewicza pt. „Św. Piotr wśród wiernych”.⁵²
- (42) 13 XI 1934 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD wystawili całość dramatu W. Szekspira „Juliusz Cezar”. Udział wzięło około 50 osób.⁵³
- (43) 7 III 1935 — uroczystość św. Tomasza
Referat nt. „Podstawy materialne państwa według św. Tomasza” wygłosił Ksawery Ziemiecki. Na część artystyczną akademii złożyły się deklamacje kilku wierszy, m.in. J. Kasprowicza (Ludwik Lewandowski, Stanisław Grabowski) oraz śpiewy polifoniczne wykonane przez chór kłerycki, którym dyrygował ks. prof. Kazimierz Starościeński.⁵⁴
- (44) 13 XI 1935 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD przygotowali melodeklamację z „Akropolis” S. Wyspiańskiego pt. „Świt wolności”. Ponadto z kilkoma pieśniami ludowymi wystąpił chór szkolny pod dyrekcją ks. prof. Kazimierza Starościeńskiego. Referat o sodalicii mariańskiej wygłosił uczeń kl. VIII Zdzisław Mączyński.⁵⁵

⁴⁸ MPP 28(1933) nr 6, s. 273; SC 7(1933) nr 3(32), s. 14.

⁴⁹ MPP 28(1933) nr 11, s. 497; SC 7(1933) nr 4(33), s. 19 n.

⁵⁰ MPP 28(1933) nr 12, s. 538 n; SC 7(1933) nr 4(33), s. 20.

⁵¹ MPP 29(1934) nr 3, s. 142; SC 8(1934) nr 1(34), s. nlb. (okładka).

⁵² MPP 29(1934) nr 6, s. 283; SC 8(1934) nr 2(35), s. nlb. (okładka).

⁵³ MPP 29(1934) nr 11, s. 523; SC 9(1934) nr 2(37), s. 28.

⁵⁴ MPP 30(1935) nr 3, s. 141; SC 10(1935) nr 2(39), s. 15.

⁵⁵ MPP 30(1935) nr 11, s. 526; SC 10(1935) nr 4(41), s. 24.

- (45) 26 I 1936 — akademie ekumeniczna
Urządzili ją alumni WSD. Po słowie wstępnym dziekana chór klerycy wykonał — na przemian z solistą Zygmuntem Grabowskim — liturgiczne śpiewy Kościoła greckiego i syryjskiego. Następnie Ludwik Lewandowski wygłosił referat nt. „Akcja misyjna w odrodzonej Polsce”. Jan Mączewski odczytał fragmenty dzieła P. Skargi „O jedności Kościoła Bożego”. Na zakończenie chór odśpiewał „Hodie Christus” J. Palestriny.⁵⁶
- (46) 13 XI 1936 — uroczystość św. Stanisława
Podczas akademii przygotowanej przez uczniów NSD wystąpiła szkolna orkiestra dęta i chór. Wygłoszono także odczyt nt. „Piotr Skarga a unia brzeska”. Na zakończenie odbyła się melodeklamacja.⁵⁷
- (47) 24 I 1937 — akademie ekumeniczna
Zebranych powitał dziekan alumnów Ksawery Ziemięcki. Następnie Stanisław Grabowski wygłosił odczyt „O potrzebie jedności kościelnej”, a klerycy wystawili inscenizację opartą o teksty kazań P. Skargi. Chór seminaryjny pod dyktando ks. prof. Kazimierza Starościńskiego wykonał wschodnie śpiewy liturgiczne. Okolicznościowe wiersze deklamowali Władysław Celmerowski i Jan Mączewski.⁵⁸
- (48) 9 II 1937 — ostatki
Uczniowie klasy VII NSD wystawili trzy humoreski. Wystąpiła także orkiestra szkolna.⁵⁹
- (49) 13 XI 1937 — uroczystość św. Stanisława
Koło Polonistów NSD wystawiło inscenizację „Ku światłu”. Utwory muzyczne wykonała szkolna orkiestra dęta, a wokalne — chór.⁶⁰
- (50) 29 I 1938 — akademie ekumeniczna
Na jej program złożyły się: referat nt. „Warunki rozwoju akcji misyjnej w Polsce”, wschodnie śpiewy liturgiczne wykonane przez chór pod kierownictwem ks. prof. Kazimierza Starościńskiego oraz melodeklamacja poświęcona św. Józefowi. Na zakończenie orkiestra NSD odegrała hymn papieski.⁶¹ Wystąpili m.in. Władysław Celmerowski i Lech Grabowski.
- (51) 7 III 1938 — uroczystość św. Tomasza
Po referacie Romana Boguckiego „Główne wytyczne św. Tomasza z Akwinu w sprawie stosunku chrześcijan do żydów” alumni WSD wystawili trzy akty dramatu K. H. Rostworowskiego „Judasza z Kariothu”. W przerwach koncertowała orkiestra NSD.⁶²
- (52) 13 VI 1938 — uroczystość św. Stanisława
Na program akademii złożyły się: okolicznościowy referat, deklamacje indywidualne i zbiorowe, śpiewy chóru seminaryjnego i występ orkiestry dętej NSD.⁶³

⁵⁶ MPP 31(1936) nr 2, s. 95; SC 11(1936) nr 4(42), s. 19.

⁵⁷ MPP 31(1936) nr 12, s. 580; SC 11(1936) nr 4(45), s. nlb. (okładka).

⁵⁸ MPP 32(1937) nr 2, s. 93; SC 12(1937) nr 1(46), s. 11.

⁵⁹ SC 12(1937) nr 1(46), s. 11.

⁶⁰ MPP 32(1937) nr 12, s. 547.

⁶¹ MPP 33(1938) nr 2—3, s. 134.

⁶² MPP 33(1938) nr 4, s. 178.

⁶³ MPP 33(1938) nr 11, s. 548 n.

(53) 5 II 1939 — akademie ekumeniczna

Słowo wstępne wygłosił dziekan klerycki Franciszek Burawski. Następnie Marceli Molski odczytał referat nt. „Praca unijna w Polsce”, a chór alumnów WSD kierowany przez Wacława Kaweckiego wykonał kilka utworów muzycznych z liturgii wschodniej. Drugą część akademii stanowił dramat religijny w 3 odsłonach o życiu św. Andrzeja Boboli pt. „Apostoł piński”.⁶⁴

(54) 7 III 1939 — uroczystość św. Tomasza

Po słowie wstępnym dziekana alumnów Franciszka Burawskiego odczyt nt. „Własność w świetle zasad św. Tomasza” wygłosił Władysław Celmerowski. Chór klerycki wykonał kilka średniowiecznych pieśni kościelnych, m.in. „Lauda Sion” i „Media vita”. W drugiej części akademii wystawiono dramat H. Ghéona „Tryumf św. Tomasza”.⁶⁵

*

W programach imprez międzywojennych przeważały okolicznościowe „składanki”. Ich elementem był prawie zawsze referat opracowany przez kogoś z alumnów, wiersze i pieśni chóralne. Duży wkład pracy w przygotowanie chórów NSD i WSD wnosił wykładowca śpiewu w obu zakładach ks. prof. Kazimierz Starościski. Dość często wykonywano jego kompozycje. Nowym elementem życia seminaryjnego począwszy od 1936 były tzw. akademie orientalne, które — zgodnie z dzisiejszą nomenklaturą — noszą w wykazie nazwę ekumenicznych, gdyż taka była ich faktyczna treść.

Na uwagę zasługuje repertuar ściśle teatralny. Znalazły się w nim utwory znanych autorów. (Por. Indeks rzeczowy). Do ambitniejszych spektakli należały m.in. III część „Dziadów” A. Mickiewicza (1932), „Antyгона” Sofoklesa (1928) oraz „Judas z Kariothu” K. H. Rostworowskiego (1938). Niekiedy podejmowano się wystawiania utworów niesceniczych, np. fragmentów „Eneidy” Wergiliusza (1931) i „Quo vadis” H. Sienkiewicza (1934). Czasem autorami sztuk byli sami alumni: Czesław Rogalski („Nawrócony”, 1924) i Kazimierz Krzyżanowski („Ku szczytom”, 1927; „Św. Paweł w Atenach”, 1931).

Działalność dydaktyczną Seminarium Duchownego przerwała wojna. Wprawdzie we wrześniu 1939 r. uczelnia podjęła pracę, ale w grudniu została ona przerwana. Alumni wrócili do domów, niektórym — zwłaszcza starszym — udało się przedostać przez „zieloną granicę” do innych seminariów i tam (Kielce, Sandomierz) ukończyć studia. Profesorowie otrzymali nakaz opuszczenia swych mieszkań, kilku z nich aresztowano, a gmachy obu zakładów zajęły oddziały SS.⁶⁶

⁶⁴ MPP 34(1939) nr 2, s. 107 n.

⁶⁵ MPP 34(1939) nr 3, s. 173; SC 14(1939) nr 1(54) s. 19.

⁶⁶ Wojenne dzieje alumnów płockich opisał ks. Wacław Jezusek. Por. tenże, Seminarium Duchowne podczas drugiej wojny światowej (1939—1945), MPP 44(1960) nr 8—9, s. 315—353; 45(1961) nr 1—2, s. 42—58.

III. SEMINARYJNE IMPREZY ARTYSTYCZNE W LATACH 1945—1977

Po odzyskaniu niepodległości (21 I 1945) budynki seminaryjne przedstawiały opłakany widok. Już jednak w marcu 1945 r. przystąpiono do organizowania pracy dydaktycznej. Powrócili profesorowie, którym udało się przetrwać wojenną zawieruchę, m.in. księży: Waław Jezusek, Feliks Słonicki, Czesław Pacuszka. Dołączyli do nich młodszy księży: Roman Berliński, Seweryn Wyczałkowski, Jan Gołaszewski i inni. Ten ostatni, jako długoletni inspektor (kierownik internatu) Niższego Seminarium, był również organizatorem życia kulturalnego wychowanków. Jesienią 1945 r. odbyła się pierwsza powojenna akademie seminaryjna. Początkowo — z powodu stosunkowo nielicznej grupy kleryków — większość imprez przygotowywali uczniowie NSD, którzy czynnie włączali się w działalność artystyczną poza terenem swojej szkoły. Chór seminaryjny pod dyrekcją ks. prof. Jana Gołaszewskiego koncertował kilkakrotnie w domu parafialnym przy ul. Wieczorka w latach 1947—1949, np. 9 III 1947.⁶⁷

Oto wykaz imprez seminaryjnych w latach powojennych, których repertuar udało się ustalić.⁶⁸

- (55) 13 XI 1945 — uroczystość św. Stanisława
Akademię urządzili uczniowie NSD. Wygłoszono referat nt. „Dwie kultury”. Następnie odbyły się występy chóru i popisy solowe.
- (56) 5 III 1946 — ostatki
Licealiści wystawili adaptowany przez ks. prof. Józefa Góralskiego fragment „Chłopów” W. S. Reymonta pt. „Sąd nad Bartkiem Kozłem”. Było to pierwsze powojenne przedstawienie teatralne.
- (57) 13 XI 1946 — uroczystość św. Stanisława
Odczyt nt. „Łacina a kultura” wygłosił Władysław Lis, śpiewy solowych wykonał Eugeniusz Ratajczyk. Akademię zakończono odśpiewaniem hymnu „W górę serca”.
- (58) 4 V 1947
Uczniowie NSD wystawili komedię M. Gogola pt. „Rewizor”.⁶⁹

⁶⁷ MPP 41(1947) nr 3—4, s. 75.

⁶⁸ Kroniki seminaryjne, na których w znacznej mierze oparta jest III część dokumentacji, dość często (niestety!) nie podają nazwisk aktorów i reżyserów, a informacje na temat repertuaru imprez także bywają nieściśle lub ogólnikowe. Po wojnie „Sursum Corda” ukazywało się nieregularnie, a „Miesięcznik Pasterski Płocki” dość rzadko zamieszczało wzmianki o akademiach i widowiskach urządzanych w Seminarium Duchownym. Dopiero z lat sześćdziesiątych zachowały się dokładniejsze wiadomości o przedstawieniach teatralnych organizowanych przez alumnów WSD, gdyż w 1965 r. zaprowadzono kronikę teatru kleryckiego. Jako źródło informacji wykorzystane zostały ponadto: kronika seminaryjna prowadzona przez kolejnych wicerektorów WSD oraz kronika alumnów z lat 1945—1966. (Przypisy występują tylko wówczas, gdy wiadomości o poszczególnych imprezach pochodzą ze źródeł innych niż wzmiankowane kroniki). Autorowi publikacji nie udało się — niestety — odnaleźć przekazów informujących o imprezach urządzanych w Niższym Seminarium. Oprócz dość lakonicznej kroniki szkolnej, prowadzonej od roku 1961, która rzadko informuje o życiu kulturalnym szkoły, jako źródło wiadomości o repertuarze imprez posłużyły również ustalenia dokonane przez ks. prałata Seweryna Wyczałkowskiego w oparciu o relacje ustne i notatki ks. inf. Waław Jezuska i ks. kan. Jana Gołaszewskiego.

⁶⁹ SC 16(1947) nr 3(58), s. 35 n. Numeracja roczników pisma w latach 1947—1948:

- (59) 13 XI 1947 — uroczystość św. Stanisława
Licealiści zorganizowali akademię, podczas której referat o wybitnych Mazowszanach, którzy trwale zapisali się w kulturze polskiej, wygłosił Mieczysław Gogacz. Wyjątki kazania P. Skargi „O zgodzie domowej” deklamował Władysław Lis. Występował chór szkolny kierowany przez ks. prof. Jana Gołaszewskiego. W programie znalazła się również melodeklamacja zbiorowa z „Akropolis” S. Wyspiańskiego, którą przygotowała grupa uczniów pod kierunkiem ks. prof. Józefa Góralskiego.⁷⁰
- (60) 11 II 1948 — ostatki
Grupa seminarzystów odegrała jednoaktówkę Hervilliera i Eleraya pt. „Falszywa moneta”. Tłumaczem tekstu i reżyserem przedstawienia był ks. prof. Seweryn Wyczałkowski.
- (61) 7 III 1948 — uroczystość św. Tomasza
Po raz pierwszy po wojnie imprezę przygotowali alumni WSD. Edward Czajkowski wygłosił referat „Św. Tomasz — patron studiów filozoficzno-teologicznych”. Zorganizowano dysputę o nieśmiertelności duszy, podczas której oponentami Romana Dworeckiego byli Jerzy Kozłowski i Bogusław Skowroński. Chór kłerycki wykonał kilka pieśni, m.in. „O esca viatorum” i „Christus vincit”.⁷¹
- (62) 13 XI 1948 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD pod kierunkiem księży profesorów Jana Gołaszewskiego i Seweryna Wyczałkowskiego (reżysera) wystawili dramat M. Maeterlincka „Burmistrz z Thilmondu”. Inscenizacja spotkała się z bardzo gorącym przyjęciem ze strony widowni. Wystąpili w niej: Mieczysław Gogacz, Tadeusz Goleniewski, Włodzimierz Kiliś, Stanisław Kutniewski, Henryk Maliński, Eugeniusz Pydyński i Sylwester Szadkowski.⁷²
- (63) 14 XII 1948 — akademia maryjna
Klerycy przygotowali inscenizację fragmentów dramatu J. Zawieyskiego „Dzień sądu” w reżyserii ks. prof. Józefa Góralskiego. Chór seminaryjny wykonał kilka pieśni.⁷³
- (64) 1 III 1949 — ostatki
W programie znalazły się wiersze, piosenki i skecze. W drugiej części wieczoru alumni NSD odegrali dwuaktówkę ks. Seweryna Wyczałkowskiego „Sława przychodzi po śmierci”.⁷⁴
- (65) 7 III 1949 — uroczystość św. Tomasza
Referat podczas akademii wygłosił ks. prof. Roman Berliński. Następnie odbyła się dysputa filozoficzna na temat dowodów na istnienie Boga, w której udział wzięli alumni II roku WSD. Na zakończenie chór kłerycki wykonał „Lauda Sion” w układzie ks. prof. Kazimierza Starościńskiego.⁷⁵

jest w sposób oczywisty błędna; np. cytowany numer 58 „Sursum Corda” opatrzony jest cyfrą 27. Dlatego dokonano niezbędnej korekty w podanym niżej zapisie bibliograficznym; nie występuje w nim numeracja ciągła poszczególnych zeszytów powojennych pisma, ponieważ redakcja zrezygnowała z ich podawania.

⁷⁰ SC 16(1947) nr 3—4, s. 41.

⁷¹ SC 17(1947) nr 5—6, s. 74.

⁷² SC 18(1948) nr 2, s. 36.

⁷³ SC 18(1948) nr 2, s. 39.

⁷⁴ SC 18(1949) nr 4, s. 70.

⁷⁵ SC 18(1949) nr 4, s. 70.

- (66) 14 V 1949 — wieczór mickiewiczowski
Urządziło go Koło Polonistów NSD pod kierunkiem ks. prof. Józefa Góralskiego. W programie znalazły się: referat nt. „Mickiewicz — poeta przeobrażeń” (wygłoszony przez jednego z uczniów), zbiorowe deklamacje „Ody do młodości” i „Powrotu taty” oraz inscenizacja „Koncertu Jankiela”.⁷⁶
- (67) 13 XI 1949 — uroczystość św. Stanisława
Okolicznościowy referat wygłosił Józef Śliwka. Następnie chór szkolny kierowany przez ks. prof. Jana Gołaszewskiego wykonał kilka pieśni, po czym odbyła się inscenizacja „Powrotu taty” A. Mickiewicza, w której wykorzystano melodie S. Moniuszki. Wystąpili w niej: Edward Czajkowski, Tadeusz Rutowski i Franciszek Salak.
- (68) 21 II 1950 — ostatki
Uczniowie NSD wystawili komedię A. Fredry pt. „Dożywocie”.
- (69) 7 III 1950 — uroczystość św. Tomasza
Na program akademii złożyły się: dysputa filozoficzna o istnieniu duszy w świetle tomizmu oraz inscenizacja IV i V aktu „Judasa z Kariothu” K. H. Rostworowskiego. Wprowadzenie do spektaklu (streszczenie akcji poprzednich aktów) dał Mieczysław Gogacz.
- (70) 20 X 1950 — 400 rocznica urodzin św. Stanisława
Akademię zagał Eugeniusz Pydyński. Następnie Tadeusz Żebrowski wygłosił referat „Kult św. Stanisława Kostki w diecezji płockiej”. W części artystycznej znalazły się wiersze i śpiewy wykonane przez uczniów NSD.
- (71) 21 XII 1950 — wieczór kolędowy
Wystąpił chór szkolny. Opracowanie sceniczne imprezy, kostiumy i dekoracje projektował ks. prof. Jan Gołaszewski.
- (72) 6 II 1951 — ostatki
Uczniowie NSD urządzili tradycyjny wieczór humoru, podczas którego wystawiono komedię J. A. Fredry „Consilium facultatis”. Główne role zagrali Zenon Bukowski i Jerzy Skotnicki.
- (73) 7 III 1951 — uroczystość św. Tomasza
W programie akademii urządzonej przez alumnów WSD znalazły się: słowo wstępne ks. rektora Wacława Jezuska, referat Tadeusza Rutkowskiego „Heroizm w życiu św. Tomasza” oraz inscenizacja „Misterium o św. Tomaszu”, którego autorami byli księża profesorowie Seweryn Wyczalkowski i Roman Berliński. W roli tytułowego bohatera wystąpił Włodzimierz Kiliś, który był również współreżyserem spektaklu. Ponadto udział wzięli: Henryk Kosiński, Klemens Krajewski, Józef Kowalski, Henryk Maliński, Jerzy Zieliński, Sylwester Szadkowski, Tadeusz Król, Józef Śliwka, Józef Sosiński, Tadeusz Ptaśkiewicz, Tadeusz Goleniewski, Ryszard Brzeziński, Mirosław Paciuszkiewicz i Tadeusz Kwiatkowski.
- (74) 17 VI 1951 — koncert fortepianowy
Zorganizowano go w sali teatralnej z okazji zakończenia roku seminaryjnego. Utwory różnych kompozytorów wykonali uczniowie NSD, którym szkoła umożliwiła naukę gry na instrumentach muzycznych.
- (75) 13 XI 1951 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD inscenizowali wybrane sceny z III części „Dziadów”

⁷⁶ SC 18(1949) nr 5, s. 91.

1. (24) L. Rydel — „Zygmunt August” (7 III 1931). Scena zbiorowa.

2. (75) A. Mickiewicz — „Dziady. Część III” (15 XI 1951). Od lewej stoją: Stanisław Welenc, Zenobiusz Mosakowski, Wiesław Pietrzak, Dominik Wiśniewski, Edmund Chabowski, N. N. Od lewej siedzą: Henryk Jałmużna, Henryk Balicki, Kazimierz Przybyłowski, Wiesław Wiśniewski, Zenon Bukowski, Jan Nowak, Jan Degowski, Antoni Podleś, Jerzy Skotnicki.

3. (101) W. Szekspir — „Juliusz Cezar” (13 XI 1955). Od lewej: Andrzej Rojewski, Ryszard Chludziński, Włodzimierz Załęski, Stanisław Zyra, N. N., Andrzej Nałęcz, N. N.

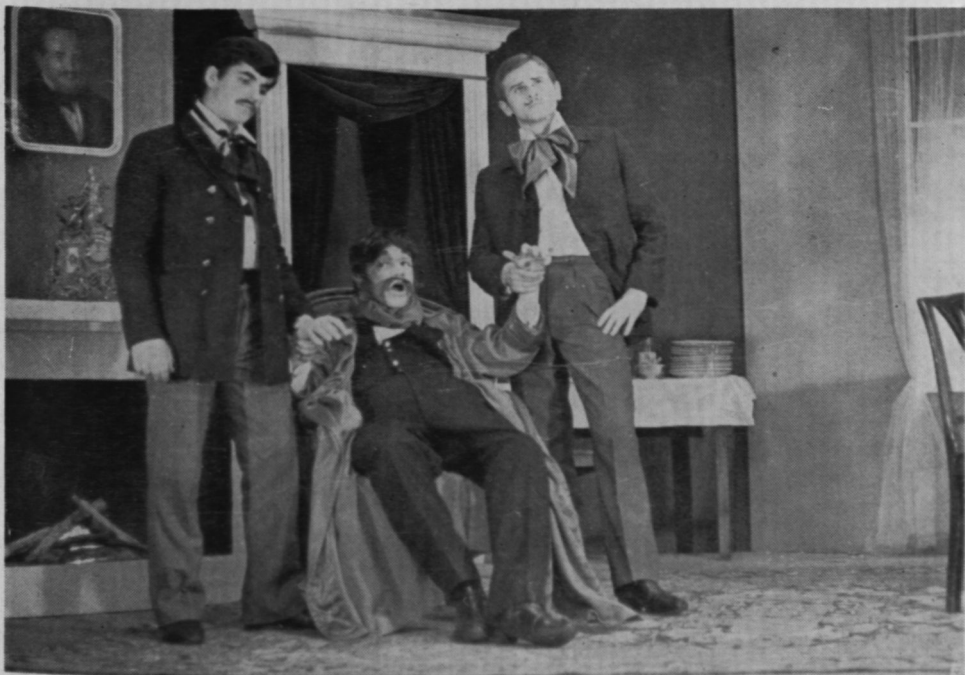
4. (141) J. Zawieyski — „Miecz obosieczny” (7 III 1963). Od lewej: Janusz Śniegocki, Jerzy Tyc, Ireneusz Wrzesiński.

5. (148) L. Staff — „Igrzysko” (13 XI 1964). Od lewej: Kazimierz Rostkowski, Albin Łuczkowski, Jan Gładkowski, Jan Orłowski.

6. (180) J. A. Fredro — „Consilium facultatis” (23 II 1971). Od lewej: Stanisław Ostrowski, Sławomir Zimny, Henryk Kaleta.

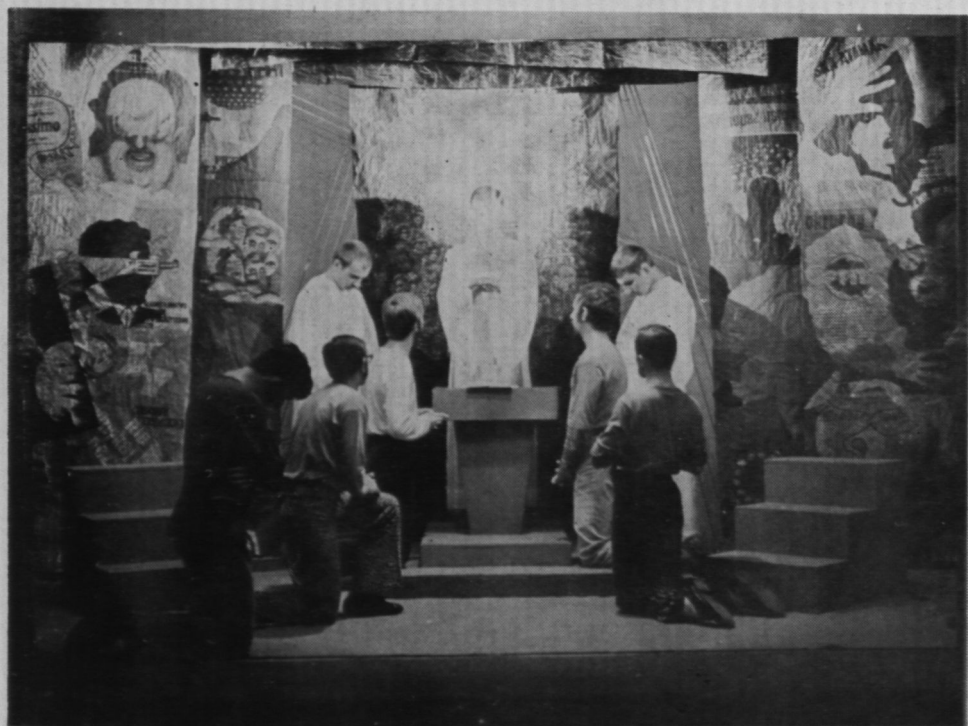

7. (181) A. Kondracki — „Misterium powrotu” (7 III 1971). Od lewej: Tadeusz Łebkowski, Krzysztof Krośnicki.

8. (184) Z. Kossak — „Gość oczekiwany” (13 XI 1971). Od lewej: Wiesław Kosek, Sławomir Zimny.

9. (186) A. Kondracki — „Msza szukających” (7 III 1972). Od lewej: Marek Zawadzki, Andrzej Pesta, Marian Mech, Józef Błaszczak, Krzysztof Krośnicki, Franciszek Stepnowski, Stanisław Kaźmierczak, Tadeusz Łebkowski.

10. (188) A. Cwojdzinski — „Teoria Einsteina” (13 XI 1972). Od lewej: Adam Sawczyński, Witold Wodzyński, Krzysztof Dudkowski.

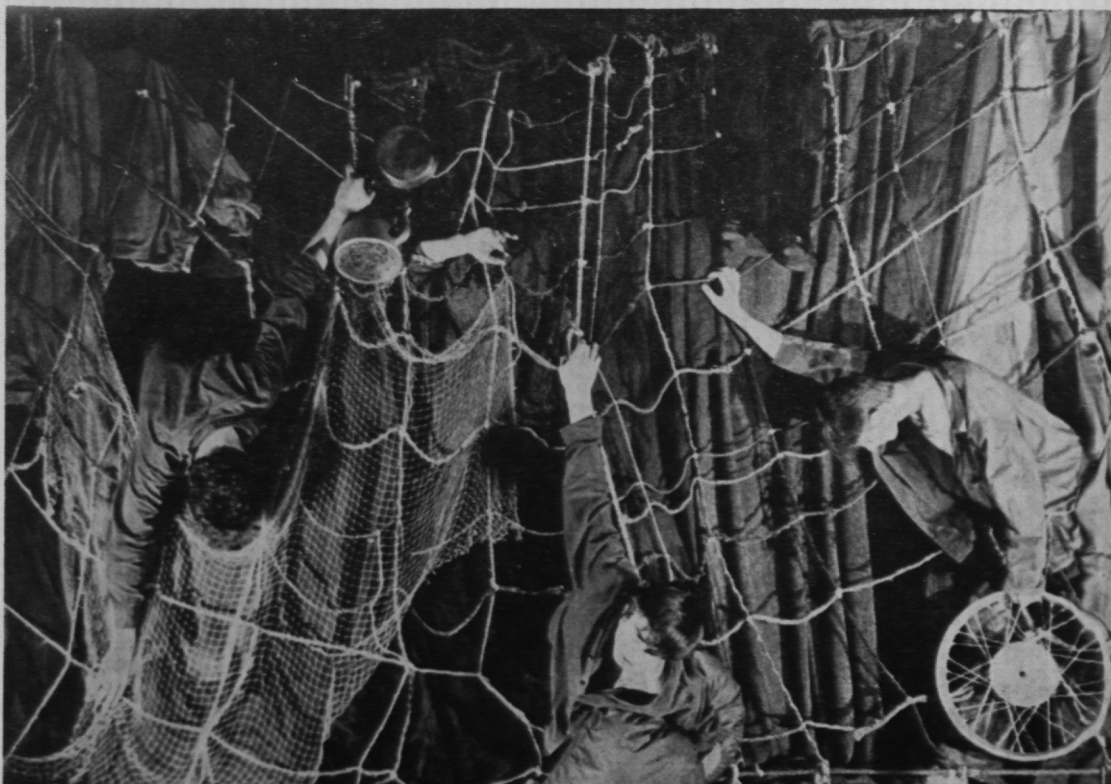
11. (192) A. Kondracki — „Pasja XX wieku” (7 III 1974). Od lewej: Józef Błaszczak, Wiesław Kosek, Tadeusz Łebkowski, Jan Tuszyński, Szczepan Derbin.

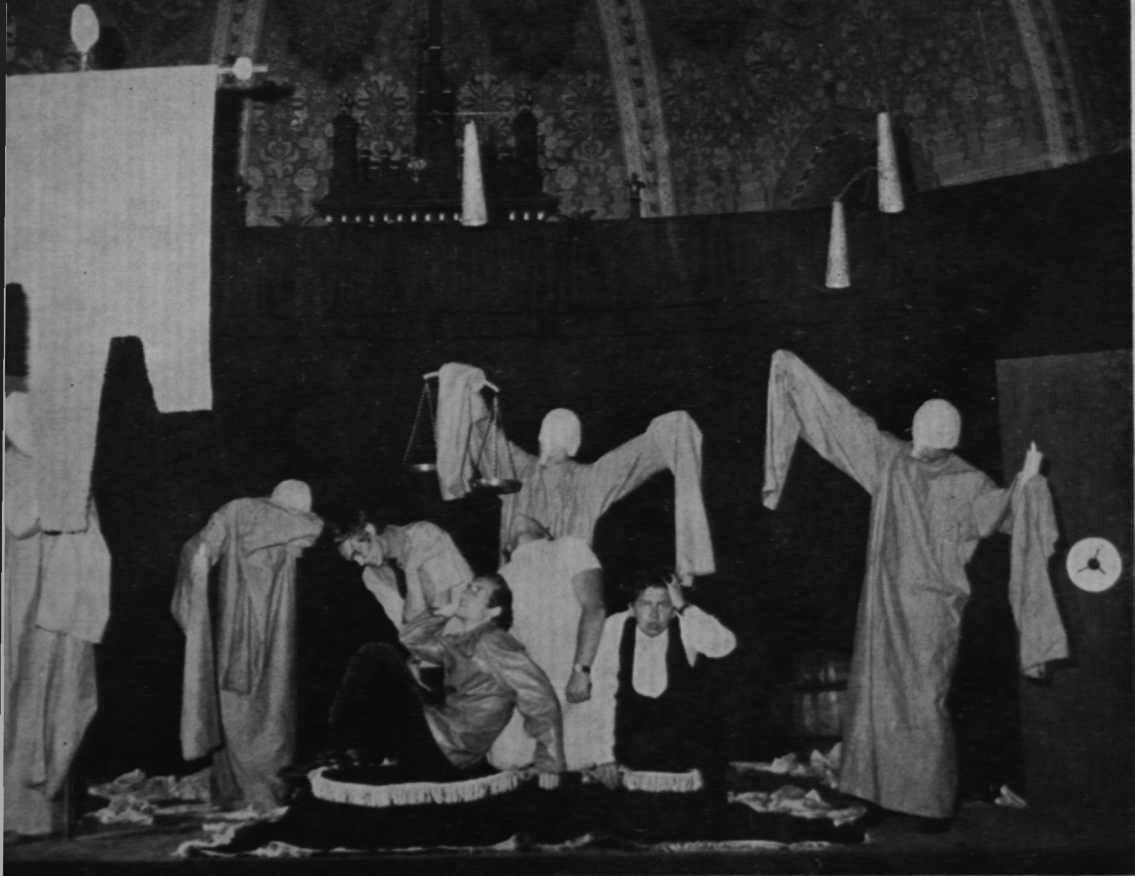

12. (195) A. Kondracki — „Granice mroku”
(7 III 1975). Od lewej: Jan Dzieniszewski,
Sławomir Wróblewski, Andrzej Zembru-
ski.

13. (199) A. Kondracki — „Exodus” (7 III
1976). Od lewej: Zygmunt Ziemiński, Le-
szek Żuchowski, Piotr Durszlewicz.

14. (203) A. Kondracki — „Mądrość prawdziwa” (7 III 1977). Od lewej m.in.: Andrzej Zembrzusi, Wiesław Kosek, Marek Smogorzewski, Józef Szypulski.

15. (204) R. Brandstaetter — „Dzień gniewu” (13 XI 1977). Od lewej: Dariusz Kąpiński, Zbigniew Kaniecki, Krzysztof Karolewski, Krzysztof Kaźmierczak, Marek Piotrowski, Tadeusz Kuśnierz, Stanisław Woźniak, Krzysztof Tułowicki, Henryk Postek.

A. Mickiewicza. Główne role kreowali: Zenon Bukowski (Konrad), Kazimierz Skowroński (Senator) i Zenobiusz Mosakowski (Kapral). Ponadto wystąpili: Stanisław Welenc, Wiesław Pietrzak, Kazimierz Przybyłowski, Wiesław Wiśniewski, Jan Degowski, Antoni Podleś i Jerzy Skotnicki. Reżyserował ks. prof. Seweryn Wyczałkowski.

(76) 6 XII 1951 — wieczór humoru

Po raz pierwszy po wojnie odbyła się wówczas impreza, która odtąd weszła na stałe do programu życia kulturalnego wychowanków obydwu zakładów. W programie wieczoru humoru znalazły się wesołe wiersze, piosenki i skecze z życia seminaryjnego. W późniejszych latach zmieniono nazwę i datę („Andrzejki”). Przygotowaniem imprezy zajęli się uczniowie WSD pod kierunkiem Tadeusza Piaseckiego.

(77) 26 II 1952 — ostatki

Uczniowie NSD wystawili komedię Moliera „Mieszczanin szlachcicem”. Reżyserował ks. prof. Seweryn Wyczałkowski, dekoracje przygotowali uczniowie pod kierunkiem ks. prof. Jana Gołaszewskiego. Bardzo udaną kreację stworzył tytułowy bohater — Zenon Bukowski. Spektakl spotkał się z aplauzem widzów, wśród których było wielu gości z miasta. Wznawiano go kilkakrotnie w późniejszych terminach.

(78) 7 III 1952 — uroczystość św. Tomasza

Na program akademii złożyły się: słowo wstępne dziekana kleryckiego Władysława Lisa, referat Stanisława Kutniewskiego „Maksymalizm treściowy i metodologiczny w filozofii św. Tomasza” oraz „Misterium pasyjne” w 4 odsłonach, które reżyserował ks. prof. Seweryn Wyczałkowski. Układ muzyczny przygotował ks. prof. Kazimierz Starościński, dekoracje wykonali Andrzej Kondracki i Stefan Prusiński. W głównych rolach wystąpili: Andrzej Kondracki, Tadeusz Rutowski, Henryk Kosiński, Tadeusz Kuczyński, Czesław Górski, Czesław Głowicki, Ireneusz Russo, Henryk Czepczyński, Jan Zakrzewski, Józef Śliwka i Zenon Bukowski.

(79) 13 III 1952 — akademie papieska

Przygotowali ją uczniowie II i III roku WSD z okazji 13 rocznicy pontyfikatu Piusa XII. Słowo wstępne wygłosił Ryszard Brzeziński, a referat o działalności Papieża — Jan Płaczewski. W części artystycznej grupa alumnow z dwu wymienionych lat pod dyrekcją Tadeusza Goleniewskiego wykonała kilka pieśni, m.in. „O Roma nobilis” i „Acclamations”, a Henryk Czepczyński recytował fragment „Quo vadis” H. Sienkiewicza („Śmierć św. Piotra”).

(80) 15 VI 1952 — zakończenie roku seminaryjnego

Część artystyczną zorganizowali uczniowie I roku WSD. Złożyły się na nią deklamacje (np. bajki I. Kryłowa w wykonaniu Remigiusza Zimaka), występy chóru, którym dyrygowali Hieronim Chamski i Eugeniusz Ratajczyk, oraz koncert fortepianowy na cztery ręce, w którym wystąpili obaj dyrygenci.

(81) 18 XI 1952 — akademie poświęcona Warszawie

Urządzano ją corocznie w następnych latach, zwykle we wrześniu. Na jej program składały się wiersze i piosenki o Warszawie. Niekiedy wyświetlano filmy obrazujące odbudowę stolicy. Ponadto wychowankowie obu zakładów urządzali doroczne zbiórki na SFOS.

(82) 28 X 1952 — akademie ku czci Chrystusa Króla

Okolicznościowy referat wygłosił Mirosław Paciuszkiewicz. Następnie miały miejsce występy chóru seminaryjnego, deklamacje (Zdzisław Konarzewski) i popisy instrumentalne. Uczestniczyli w nich: Eugeniusz Ratajczyk i Stanisław Welenc (fortepian) oraz Lucjan Kurowski (skrzypce).

- (83) 13 XI 1952 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD wystawili „Antygonę” Sofoklesa.
- (84) 6 XII 1952 — wieczór humoru
Przygotowaniem imprezy kierował Jan Lipiński, prezes koła charytatywnego alumnów WSD. W programie imprezy znalazła się m.in. farsa napisana przez jednego z kleryków, Mieczysława Czajkowskiego.
- (85) 17 II 1953 — ostatki
W typowej „składance” artystycznej wystąpili m.in. Lucjan Kurowski, Eugeniusz Ratajczyk i Wiesław Gajek.
- (86) 7 III 1953 — uroczystość św. Tomasza
Referat podczas akademii nt. „Krytycyzm filozofii św. Tomasza na tle współczesnych postulatów metodologicznych” wygłosił Józef Śliwka. W części artystycznej wystąpił chór klerycki, który wykonał utwory muzyczne z różnych epok. Program przygotował ks. prof. Kazimierz Starościński, który wygłaszał również komentarz do poszczególnych śpiewów. Następnie odbyły się deklamacje wierszy: A. Mickiewicza — „Mędrcy” (Kazimierz Śniegocki) i M. Konopnickiej — „Wielki Piątek” (Remigiusz Zimak) oraz popisy w grze na instrumentach muzycznych (Eugeniusz Ratajczyk, Lucjan Kurowski i Stanisław Welenc). Dekoracje wykonali Andrzej Kondracki i Jerzy Skotnicki.
- (87) 21 VI 1953 — zakończenie roku seminaryjnego
W części artystycznej alumni I, II i III roku WSD urządzili koncert fortepianowy.
- (88) 22 X 1953 — akademia misyjna
Na program jej złożyły się: okolicznościowy referat, pieśni i wiersze. Imprezę przygotował Tadeusz Goleniewski, prezes Koła Misyjnego alumnów WSD. Na zakończenie Jan Nowak odegrał na fortepianie „Hymn papieski”.
- (89) 15 XII 1953 — akademia maryjna
Przygotował ją V rok WSD. Referaty o znaczeniu dogmatu o Niepokalanym Poczęciu NMP w życiu katolików wygłosili Kazimierz Kowalski i Eugeniusz Lubczyński. W części artystycznej znalazły się deklamacje wierszy (Ryszard Brzeziński), utwory fortepianowe (Stanisław Welenc i Eugeniusz Ratajczyk) oraz pieśni: „Kantata ku czci św. Cecylii”, „Pokłon Przczystej Dziewicy” E. Gruberskiego i „Gwiazdo jasności” G. Gorczyckiego wykonane przez chór klerycki.
- (90) 14 I 1954 — akademia poświęcona Warszawie
Okolicznościowy odczyt wygłosił alumn WSD Leszek Dulski. Następnie uczniowie NSD deklamowali wiersze: W. Broniewskiego „Most Poniatowskiego” i J. Brzechwy „Warszawa”.⁷⁷
- (91) Program akademii zawierał: referat ogłoszony przez Tadeusza Niestępskiego na temat działalności naukowej Akwinaty, deklamacje wierszy, pieśń chóralne i koncert fortepianowy.⁷⁸

⁷⁷ SC 1954 nr 6, s. 22 n.

⁷⁸ SC 1954 nr 8, s. 33 n.

- (92) 21 IX 1954 — akademie poświęcona Warszawie
Przygotowali ją wspólnie alumni obu zakładów. Wacław Gapiński wygłosił okolicznościowy odczyt, koncert fortepianowy wykonał Jan Nowak, a Franciszek Rzemieniecki deklamował wiersze.
- (93) 24 X 1954 — akademie misyjna
Referat nt. „Idee misyjne w nauce Kościoła katolickiego” wygłosił Andrzej Malinowski. Wiersze W. Bąka, K. Makuszyńskiego i K. Tetmajera deklamowali Andrzej Kondracki i Wojciech Borkowski, a utwory fortepianowe grali Stanisław Welenc i Jan Nowak. Na zakończenie wystąpił chór WSD. W akademii uczestniczył ordynariusz diecezji bp Tadeusz Zakrzewski, któremu przedstawiciel kleryków złożył życzenia imienninowe.
- (94) 13 XI 1954 — uroczystość św. Stanisława
Ku czci patrona swojej szkoły uczniowie Niższego Seminarium przygotowali program słowno-muzyczny.
- (95) 6 XII 1954 — wieczór humoru
Złożyły się nań — jak w poprzednich latach — wesołe wiersze, piosenki i skecze.
- (96) 17 I 1955 — akademie poświęcona Warszawie
Zorganizował ją II rok WSD. Okolicznościowy odczyt wygłosił Antoni Podleś. W programie imprezy znalazły się również utwory fortepianowe i wiersze poświęcone stolicy.
- (97) 22 II 1955 — ostatki
Uczniowie Niższego Seminarium wystawili komedię Moliera „Skąpiec”. Tytułową rolę grał Zenon Bukowski. Spektakl powtarzano kilkakrotnie dla gości z miasta.
- (98) 7 III 1955 — uroczystość św. Tomasza
Referat o aktualności dowodów św. Tomasza na istnienie Boga wygłosił Jan Zakrzewski. Część artystyczna akademii wyglądała inaczej niż zwykle, mianowicie po „Marszu tureckim” W. A. Mozarta, który wykonał na fortepianie Stanisław Welenc, odbył się konkurs chóarów kursowych. Zwyciężyła grupa kleryków z IV roku.
- (99) 14 III 1955 — akademie papieska
Po okolicznościowym referacie wyświetlano przezrocza ilustrujące zażytki Rzymu.
- (100) 12 VI 1955 — zakończenie roku seminaryjnego
W części artystycznej czterej klerycy odczytali fragmenty własnych pamiętników dotyczących życia w seminarium.
- (101) 23 XI 1955 — akademie poświęcona Warszawie
Referat omawiający działalność SFOS wygłosił Romuald Chodkowski. Następnie wyświetlane były przezrocza ilustrujące odbudowę stolicy.
- (102) 12 XI 1955 — uroczystość św. Stanisława
Z niezwykłym rozmachem wystawiono wówczas „Juliusza Cezara” W. Szekspira. W inscenizacji wystąpiły 62 osoby z WSD i NSD. Dekoracje (9 odsłon) projektował i wykonał ks. Adam Skałbania, proboszcz parafii św. Stanisława w Płocku. Ponieważ scena od dawna była niewystarczająca do pomieszczenia liczniejszej grupy aktorów, przebudowano ją i założono nową instalację elektryczną w sali teatralnej. Duży wkład pracy wnieśli wówczas: kierujący całością przygotowawcą ks. prof. Jan Gołaszewski, Andrzej Kondracki (dział modelatorski) oraz

- Stefan Prusiński i Bronisław Sałkowski (efekty świetlne). Spektakl — jak wspominają świadkowie — wypadł imponująco.
- (103) 6 XII 1955 — wieczór humoru
Tradycyjnym zwyczajem imprezę przygotowali alumni IV roku WSD. W jej programie znalazły się skecze z życia seminaryjnego.
- (104) 7 III 1956 — uroczystość św. Tomasza
Alumni Wyższego Seminarium zorganizowali skromną akademię słowno-muzyczną, ponieważ wiele czasu zajęły prace do kwietniowego jubileuszu 50-lecia kapłaństwa bpa Tadeusza Zakrzewskiego. Z okazji przypadającej w tym roku 300 rocznicy ślubów Jana Kazimierza impreza zawierała akcenty maryjne. Antoni Podleś odczytał przygotowany przez Lucjana Kurowskiego referat o poglądach Akwinaty na temat roli NMP w życiu Kościoła. Tadeusz Ejdys i Antoni Gawarecki deklamowali wiersze, m.in. utwory K. Iłakowiczówny. Na zakończenie chór wykonał kompozycję E. Gruberskiego „O sacrum convivium”.
- (105) 8 IV 1956 — 50-lecie kapłaństwa Ordynariusza
Zbiegło się ono z 10 rocznicą rządów bpa Tadeusza Zakrzewskiego w diecezji płockiej. W uroczystościach w Katedrze i Seminarium uczestniczyło kilkunastu członków Episkopatu Polski. W Sali Biskupów alumni złożyli jubilatowi życzenia. Po południu powtórzono spektakl „Juliusz Cezar”.
- (106) 20 IX 1956 — akademie poświęcona Warszawie
Okolicznościowy odczyt o odbudowie stolicy wygłosił Wojciech Góralski. Uczniowie NSD Franciszek Rzemieniewski i J. Mioduski deklamowali wiersze J. Tuwima i K. Iłakowiczówny, a Edward Witkowski odegrał na fortepianie Poloneza g-moll F. Chopina.
- (107) 13 XI 1956 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD wykonali zbiorową melodeklamację z „Akropolis” S. Wyspiańskiego. Przygotowaniem imprezy kierował ks. prof. Józef Góralski.
- (108) 6 XII 1956 — wieczór humoru
Alumni IV roku WSD wystawili wówczas jednoaktówkę A. Czechowa „Jubileusz” w reżyserii Andrzeja Kondrackiego oraz trzy humoreski własnego autorstwa: „Spacer”, „Furman” i „U fotografa”.
- (109) 5 III 1957 — ostatki
Uczniowie NSD wystawili farsę pt. „Fałszywa moneta”.
- (110) 7 III 1957 — uroczystość św. Tomasza
Akademię otworzył dziekan klerycki Zdzisław Konarzewski. Referat podczas akademii nt. „Mitologiczna i filozoficzna koncepcja Boga” wygłosił ks. doc. dr Mieczysław A. Krąpiec (KUL). W przygotowanym przez kleryków programie artystycznym znalazły się śpiewy chóru („Pange lingua” i „Litania do Królowej Polski”, deklamacja wiersza s. Nulli „Kapłaństwo” (Andrzej Rojewski), utwory fortepianowe (Edward Witkowski) oraz mowa św. Piotra z „Quo vadis” H. Sienkiewicza w wykonaniu Antoniego Gawareckiego.⁷⁹
- (111) 11 III 1957 — akademie papieska
Przygotowali ją alumni III roku Wyższego Seminarium. Słowo wstępne wygłosił Jerzy Dębowski, a referat o działalności Piusa XII — Henryk

⁷⁹ SC 22(1957) nr 6, s. 30.

- Rochowicz. Wiersze deklamowali Wiesław Suchcicki i Edward Wójcik. Na zakończenie Wojciech Szwejkowski odegrał marsza papieskiego.
- (112) 20 X 1957 — akademie misyjna
Okolicznościowy referat wygłosił Wacław Abramczyk. Chór seminaryjny odśpiewał kilka pieśni, a wiersze deklamowali Jerzy Tyc i Ryszard Chłudziński. Dekoracje wykonali Andrzej Kondracki i Romuald Rudziński.
- (113) 13 XI 1957 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD wystawili dramat M. Maeterlincka „Burmistrz z Thilmondu”.
- (114) 8 XII 1957 — wieczór humoru
Wypełniły go — podobnie jak w ubiegłych latach — wiersze, skecze i piosenki układane najczęściej przez alumnów.
- (115) 18 II 1958 — ostatki
W programie imprezy znalazły się: humoreska „Skórka banana”, której tekst przetłumaczył z francuskiego ks. prof. Seweryn Wyczalkowski, konkurs „Zgaduj-zgadula” z nagrodami oraz film fabularny (komedia) „Rekrut Bum”.
- (116) 7 III 1958 — uroczystość św. Tomasza
Referat o fizykalnych dowodach na istnienie Boga wygłosił ks. prof. Tadeusz Rutowski. W drugiej części akademii grupa alumnów WSD przedstawiła inscenizację opartą o tekst powieści W. J. Grabskiego „Konfesjonał” (ostatni etap życia ks. Sadoka) w reżyserii Andrzeja Kondrackiego.⁸⁰ Po raz pierwszy zastosowano wówczas bogatą ilustrację muzyczną i pomysłowe efekty świetlne. Wystąpili: Wojciech Borkowski, Józef Kraszewski, Zdzisław Konarzewski i Andrzej Rojewski.
- (117) 2 X 1958 — wieczornica poświęcona powstaniu warszawskiemu. Imprezę o charakterze ogniska harcerskiego przygotowali alumni WSD pod kierunkiem Andrzeja Gniazdowskiego. W programie znalazły się piosenki powstańcze, deklamacje wierszy oraz komentarz.⁸¹
- (118) 19 X 1958 — akademie misyjna
Jej przygotowaniem kierował Remigiusz Sęderski. Okolicznościowy odczyt wygłosił Andrzej Fabisiak. W części artystycznej wystąpił chór kłerycki. Wiersze deklamował m.in. Janusz Mariański.
- (119) 13 XI 1958 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD przygotowali inscenizację dramatu E. Lavery’ego „Pierwszy legion”. Przedstawienie tematycznie nawiązujące do dziejów zakonu jezuitów było bodaj najdłuższą imprezą teatralną w dziejach seminarium, gdyż trwało około 3,5 godz.
- (120) 6 XII 1958 — wieczór humoru
Tradycyjnie przygotował go IV rok WSD. W programie wykorzystano wesołe piosenki, wiersze i humoreski ukazujące „w krzywym zwierciadle” codzienną rzeczywistość seminaryjną.
- (121) 10 II 1959 — ostatki
Impreza miała charakter podobny do wieczorów organizowanych przez Niższe Seminarium w poprzednich latach. W jej programie znalazł się również film fabularny „Awantura o Basję”.

⁸⁰ SC 23(1958) nr 8, s. 53.⁸¹ SC 24(1958) nr 6, s. 39.

- (122) 7 III 1959 — uroczystość św. Tomasza
Prelekcję podczas akademii wygłosił dr Mieczysław Gogacz (KUL), który podzielił się wrażeniami z podróży do Ziemi Świętej. Była to jedna z nielicznych w dziejach seminarium uroczystość, której nie towarzyszył program artystyczny. Panująca wówczas grypa zmogła aktorów; dlatego przygotowaną na święto patronalne inscenizację „Teatru św. Franciszka” J. Zawieyskiego wystawiono dopiero 22 III. Spektakl reżyserował Andrzej Rojewski, a oprawę muzyczną przygotował ks. prof. Kazimierz Starościński. Wystąpili: Andrzej Rojewski, Ireneusz Kaczorek, Ireneusz Wrzesiński, Andrzej Gniazdowski, Mieczysław Głowacki, Józef Kraszewski, Edward Wójcik, Józef Jaworski, Marian Pikus, Antoni Gawarecki, Ryszard Chłudziński, Zenobiusz Mosakowski, Kazimierz Roman i Zygmunt Karp.⁸²
- (123) 12 XI 1959 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie Niższego Seminarium wystawili dramat J. Zawieyskiego „Wicher z pustyni”. Reżyserował ks. prof. Stefan Zaleski przy współpracy Andrzeja Rojewskiego. Akcja utworu nawiązuje do działalności o. Karola de Foucauld. Obecny podczas spektaklu autor sztuki oświadczył, że było to najlepsze amatorskie wystawienie jego sztuki. Inszenizację tę powtórzono 6 XII 1959 u księży salezjanów w Woźniakowie k. Kutna.
- (124) 5 XII 1959 — wieczór humoru
Tradycyjny program satyryczny na temat życia w seminarium przygotowali alumni IV roku. Repertuar miał jak zwykle charakter okolicznościowej składanki. Szczególnie udane były skecze, w których występowali Józef Jaworski i Mieczysław Głowacki.
- (125) 5 II 1960 — wieczornica poświęcona sprawom duszpasterstwa. Zorganizował ją Józef Jaworski, który dzielił się wrażeniami ze zjazdu kleryków i młodych księży, odbytego pod koniec grudnia 1959 r. w Warszawie. W części artystycznej znalazły się piosenki i wiersze, które recytowali Jan Szpara i Janusz Śniegocki.
- (126) 1 III 1960 — ostatki
Uczniowie NSD przygotowali wieczór humoru. Wyświetlono również film fabularny „Szatan z siódmej klasy”.
- (127) 6 III — uroczystość św. Tomasza
Wziął w niej udział ordynariusz wrocławski abp Bolesław Kominek, który podczas akademii wygłosił odczyt o znaczeniu nauki Akwinaty we współczesnych czasach. Następnie grupa kleryków wystawiła dramat T. S. Eliota „Morderstwo w katedrze” w reżyserii ks. prof. Lecha Grabowskiego.⁸³ W głównej roli wystąpił Andrzej Rojewski, w pozostałych: Ireneusz Kaczorek, Tadeusz Durszlewicz, Kazimierz Szymański, Bronisław Sałkowski, Mieczysław Głowacki, Ryszard Chłudziński, Ireneusz Wrzesiński, Jan Domurad, Zygmunt Karp, Jan Pikulski, Wiesław Morawski, Marian Pikus, Mieczysław Zdanowski, Janusz Mariański, Ryszard Knapiński, Roman Marcinkowski, Janusz Śniegocki i Jan Szpara. Dekoracje projektował Romuald Rudziński.⁸⁴

⁸² SC 24(1959) nr 11, s. 72.

⁸³ MPP 44(1960) nr 4—5, s. 200—202.

⁸⁴ Spektakle powtórzono 28 VIII 1960 podczas jubileuszu 250-lecia Seminarium Duchownego, w którego obchodach uczestniczyli goście z kraju i z zagranicy.

- (128) 30 IX 1960 — akademie poświęcona Warszawie
Program opracował Stanisław Szulc. Prelekcję o zniszczeniach w kościołach warszawskich wygłosił Stefan Kocot. Wiersze deklamowali: Roman Marcinkowski, Janusz Śniegocki i Adam Wegner. Wystąpił również kilkusobowy chór. Dekorację projektował Ryszard Knapiński.
- (129) 28 X 1960 — akademie misyjna
Przygotował ją Wiesław Morawski, który również wygłosił referat na temat wskazań zawartych w encyklice Jana XXIII o misjach. Alumni WSD deklamowali kilka wierszy oraz wykonali pieśni o tematyce misyjnej.
- (130) 13 XI 1960 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie Niższego Seminarium pokazali sceniczną adaptację fragmentów „Małego Księcia” A. de Saint-Exupery’ego w reżyserii ks. prof. Lecha Grabowskiego i ks. prof. Mirosława Paciuszkiewicza.
- (131) 6 XII 1960 — wieczór humoru
Oprócz wierszy i piosenek w programie znalazła się jednoaktówka „Niespełnione marzenia” autorstwa jednego z uczniów IV roku WSD.
- (132) 14 II 1961 — ostatki
W repertuarze wieczoru znalazły się skecze oparte o teksty K. I. Gałczyńskiego z cyklu „Teatryk Zielona Gęś”. Reżyserem programu przygotowanego przez uczniów NSD był ks. prof. Mirosław Paciuszkiewicz.
- (133) 7 III 1961 — uroczystość św. Tomasza
Podczas akademii odczyt na temat religii i kultury wygłosił znany pisarz Antoni Gołubiew. Grupa kleryków wystawiła z tej okazji dramat D. Fabbriego „Proces Jezusa”. Spektakl reżyserował ks. prof. Lech Grabowski przy współpracy ks. Romualda Rudzińskiego i Andrzeja Rojewskiego. W głównych rolach wystąpili: Stanisław Szulc, Mieczysław Zdanowski, Jan Szpara, Janusz Śniegocki i Bogusław Grzybowski. Ponadto udział wzięli inni uczniowie WSD: Jan Domurad, Zygmunt Karp, Maciej Obernikowicz, Bronisław Sałkowski, Jan Pikulski, Janusz Mariański, Ryszard Chłudziński, Roman Marcinkowski, Czesław Rychlicki, Stanisław Niedźwiecki, Andrzej Suski i Franciszek Różański oraz uczniowie NSD: Ryszard Sawicki i Józef Kozakiewicz.
- (134) 2 X 1961 — akademie poświęcona powstaniu warszawskiemu
Program przygotował Jan Domurad, który wygłosił okolicznościowy odczyt. Wiersze i fragmenty prozy recytowali Janusz Śniegocki i Bronisław Gemza, a grupa uczniów wykonała kilka piosenek powstańczych.
- (135) 28 X 1961 — akademie misyjna
Przygotował ją Zdzisław Tucholski, prezes Koła Misyjnego uczniów WSD. Oprócz okolicznościowego odczytu na temat pracy misyjnej odbyły się deklamacje wierszy (Jerzy Skorłutowski) i wykonano kilka pieśni. Chórem kierował Mieczysław Głowacki.

Zorganizowano wówczas wystawę dokumentów archiwalnych dotyczących powstania płockiej Almae Matris. (Zespół aktorski przeprowadził przed spektaklem szereg prób pod kierunkiem alumna z Kielc, znanego poety Janusza Ihnatowicza, oraz ks. Romualda Rudzińskiego). Por. MPP 46(1961) nr 1—2, s. 25—28.

- (136) 13 XI 1961 — uroczystość św. Stanisława
Wystawiono dwa moralitety: „Adam” (anonimowego autora francuskiego z XII w.) oraz „Každy” J. Zawieyskiego. Przygotowaniem dekoracji i reżyserią kierował ks. Romuald Rudziński przy współpracy ks. prof. Mirosława Paciuszkiewicza. Wystąpili uczniowie NSD: Andrzej Przekaziński, Jan Decyk, Ryszard Sztylka, Stanisław Czyż, Longin Szymański, Józef Gałązka, Jan Adamiak i Lech Król.⁸⁵
- (137) 6 III 1962 — ostatki
Tradycyjnie urządzili go uczniowie Niższego Seminarium pod kierunkiem ks. prof. Mirosława Paciuszkiewicza. Oprócz wierszy, piosenek i konkursu „Zgaduj-zgadula” w programie znalazł się również film fabularny „Awantura o Basię”.
- (138) 7 III 1962 — uroczystość św. Tomasza
Referat podczas akademii o działalności polskich placówek misyjnych wygłosił ks. dr Czesław Białek TJ. Klerycy wystawili dramat R. Brandstaettera „Upadek kamiennego domu”. W spektaklu wystąpili: Jan Domurad, Zenon Glicner, Janusz Mariański i Władysław Krawczyk. Dekoracje przygotowali Ryszard Knapiński i Franciszek Różański.⁸⁶
- (139) 13 XI 1962 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD wystawili sceniczną adaptację fragmentów powieści Z. Kossak-Szczuckiej „Z miłości” (finał życia Patrona). Wystąpili: Henryk Bysiak, Jan Gładkowski, Stanisław Gałązka, Józef Kozakiewicz, Edward Pilarski, Włodzimierz Ptasiński, Ryszard Sawicki, Jan Szczepanik i Andrzej Zwierzchaczewski. Chór szkolny pod kierunkiem prof. Zygryda Koryczana wykonał śpiewy polifoniczne („Nowa jutrzeńko”, „Witaj, Kostko Stanisławie”).
- (140) 1 XII 1962 — wieczór humoru
Przygotowali go jak zwykle uczniowie IV roku WSD. W programie znalazły się wiersze, skecze i piosenki, najczęściej własnego układu (zwykle układano słowa do znanych melodii).
- (141) 26 II 1963 — ostatki
Imprezę słowno-muzyczną o charakterze humorystycznym przygotowała wraz z uczniami NSD mgr Eufemia Cichočka, która przez kilka lat uczyła łaciny również w Wyższym Seminarium.
- (142) 7 III 1963 — uroczystość św. Tomasza
Referat podczas akademii wygłosił doc. dr Stefan Kunowski (KUL) na temat „Tomistyczne studia w dziedzinie pedagogiki”. W części artystycznej widzowie obejrzeni dramat J. Zawieyskiego „Miecz obosieczny”. Wystąpili: Ryszard Chludziński, Stanisław Pakieła, Roman Marcinkowski, Maciej Obernikowicz, Franciszek Różański, Janusz Mariański, Ireneusz Wrzesiński, Jerzy Tyc, Janusz Śniegocki, Kazimierz Radziszewski, Eugeniusz Tomkiel i Jan Góralski. Dekoracje projektował Ryszard Knapiński. Reżyseria — ks. prof. Lech Grabowski i ks. Romuald Rudziński.⁸⁷

⁸⁵ Ze względu na pogrzeb ordynariusza diecezji bpa T. Zakrzewskiego w 1961 r. zrezygnowano z urządzania wieczoru humoru.

⁸⁶ MPP 47(1962) nr 7, s. nlb. (okładka).

⁸⁷ MPP 42(1963) nr 4, s. 75.

- (143) 16 VI 1963 — zakończenie roku seminaryjnego
Alumni przygotowali program artystyczny na pożegnanie VI roku. Złożyły się nań deklamacje (Jan Góralski, Janusz Mariański, Janusz Śniegocki) i piosenki A. Duwała.
- (144) 13 XI 1963 — uroczystość św. Stanisława
Wystawiono wówczas dramat R. Brandstaettera „Dzień gniewu”. W spektaklu wystąpiło 19 uczniów NSD; główne role kreowali: Józef Kozakiewicz, Henryk Kulesza, Wiesław Goszczycki, Jan Szczepanik i Ryszard Sawicki.
- (145) 15 XII 1963 — 400 rocznica powstania seminariów duchownych
Zorganizowali ją alumni WSD. Po wprowadzeniu dokonany przez Janusza Mariańskiego referat o historii kształcenia kleru wygłosił Andrzej Suski. Następnie przypomniano ciekawostki z życia kleryków w dawnych wiekach pochodzące ze starych kronik, a Mieczysław Ochtyra omówił wyniki ankiet przeprowadzonych przez kleryków wśród młodzieży szkół średnich na temat kapłaństwa. Maciej Wroński wykonał na fortepianie dwie kompozycje F. Chopina i J. S. Bacha. Na zakończenie chór seminaryjny pod kierunkiem prof. Zygryda Koryczana odśpiewał kilka pieśni, wśród nich „Ave maris stella”. W jednej z sal wykładowych klerycy zorganizowali wystawę obrazującą dzieje płockiego Seminarium.⁸⁸
- (146) 11 II 1964 — ostatki
Uczniowie Niższego Seminarium wystawili „Dożywocie” A. Fredry. W programie wieczoru znalazły się również wiersze i piosenki.
- (147) 7 III 1964 — uroczystość św. Tomasza
Referat podczas akademii wygłosił doc. dr Mieczysław Gogacz (KUL) nt. „Tomistyczna teoria intelektu i jej filozoficzne konsekwencje”. Następnie miała miejsce inscenizacja „Buntu Absaloma” S. Małaszewskiego. Reżyserował ks. Romuald Rudziński, w skompletowaniu strojów i charakteryzacji pomagał ks. Andrzej Kondracki. Wystąpili alumni WSD: Janusz Śniegocki, Mieczysław Białowąż, Zenon Glicner, Bronisław Gemza, Henryk Bysiak, Janusz Mariański, Władysław Brzozowski, Edward Pacek, Tadeusz Dómeradzki, Antoni Mamiński, Jan Decyk, Włodzimierz Kosiorek, Edmund Makowski, Tadeusz Borkowski i Jan Kasiński oraz uczeń NSD Andrzej Pesta.⁸⁹
- (148) 1 VI 1964 — zakończenie roku seminaryjnego
Alumni WSD przygotowali program artystyczny na pożegnanie VI roku. Znalazły się w nim wiersze, fragmenty prozy (z „Quo vadis” H. Sienkiewicza) oraz psalmy.
- (149) 13 XI 1964 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie Niższego Seminarium pod kierunkiem ks. prof. Mirosława Paciuszkiewicza inscenizowali „Igrzysko” L. Staffa. Udział wzięli m.in.: Kazimierz Rostkowski, Albin Łuczowski, Jan Orłowski oraz dwaj alumni WSD: Jan Gładkowski i Ryszard Sawicki.
- (150) 28 XI 1964 — wieczór humoru
Na program imprezy oprócz wierszy i piosenek złożyła się inscenizacja komedii „Skąpy dwa razy płaci”.

⁸⁸ MPP 49(1964) nr 1, s. 24.⁸⁹ MPP 49(1964) nr 5, s. 119.

- (151) 17 I 1965 — rocznica prekonizacji Ordynariusza
W imieniu kleryków przybyłemu do seminarium bp Bogdanowi Sikorskiemu złożył życzenia dziekan klerycki Andrzej Suski. Następnie alumni WSD wykonali montaż słowno-muzyczny złożony z tekstów biblijnych i pieśni o tematyce kapłańskiej.
- (152) 12 II 1965 — konkurs literacki
Uczestniczyli w nim klerycy. Jego celem było wykazanie się znajomością autorów i tytułów utworów należących do klasyki literatury religijnej. Fragmenty dzieł odtwarzano z magnetofonu. Imprezę przygotowała grupa pod kierunkiem Janusza Śniegockiego. Najlepsze wyniki i nagrody uzyskali: Ireneusz Wrzesiński, Maciej Wroński i Mieczysław Ochtyra.
- (153) 2 III 1965 — ostatki
W programie wieczoru przygotowanego przez uczniów Niższego Seminarium znalazła się — oprócz wierszy i piosenek własnej kompozycji — inscenizacja I aktu komedii J. A. Fredry „Consilium facultatis”.
- (154) 7 III 1965 — uroczystość św. Tomasza
Po referacie doc. dr Antoniego Stępnia (KUL) „Społeczna rola filozofii” wystąpił chór klerycki, który pod kierunkiem ks. prof. Piotra Brzyskiego wykonał kilka pieśni polifonicznych. Następnie odbyła się inscenizacja dramatu M. Pagnola „Judas”. Przedstawienie reżyserował ks. prof. Lech Grabowski. Słowo wstępne przed spektaklem wygłosił Mieczysław Ochtyra. Przygotowaniem imprezy kierował Janusz Śniegocki. Wystąpili: Henryk Bysiak, Józef Kozakiewicz, Edward Pacek, Jan Gładkowski, Franciszek Różański, Jan Decyk, Jan Góralski, Jan Fabisiak, Stanisław Czyż, Włodzimierz Ptasiński, Edward Makowski i Roman Kaczorowski.⁹⁰
- (155) 8 III 1965 — 20 rocznica powojennej działalności Seminarium
Referat o powojennej pracy Seminarium Duchownego w Płocku wygłosił Czesław Maciaszek. Sprawę powołań kapłańskich w diecezji w latach 1945—1965 omówił Henryk Winter, a Bronisław Gemza i Ryszard Staszewski przedstawili wybrane przez siebie ciekawostki z powojennego życia seminaryjnego. W programie imprezy znalazły się również deklamacje kilku wierszy o tematyce kapłańskiej oraz piosenki A. Duwała. Andrzej Suski złożył życzenia ks. rektorowi Marcelemu Molskiemu obchodzącemu w tym roku srebrny jubileusz kapłaństwa.
- (156) 26 IV 1965 — jubileusz 20-lecia kapłaństwa Ordynariusza
Klerycy przygotowali z tej okazji montaż sceniczny nawiązujący do głównych etapów z życia Biskupa Płockiego. Wykorzystano różne teksty literackie i utwory muzyczne, m.in. fragmenty „Bolesława Chrobrego” A. Gołubiewa, „Stabat Mater” R. Brandstaettera, „Rekolekcje” J. Twardowskiego, „Akropolis” S. Wyspiańskiego, „Ode do młodości” A. Mickiewicza oraz psalmy i śpiewy chóralne („Sit laus divino Cordi”).⁹¹
- (157) 10 X 1965 — akademie poświęcona Warszawie
Z okazji 700 rocznicy powstania stolicy klerycy pod kierunkiem Ryszarda Knapieńskiego przygotowali program artystyczny, na który zło-

⁹⁰ MPP 50(1965) nr 6, s. 141.

⁹¹ MPP 50(1965) nr 6, s. 140.

żyła się ilustrowana przezrociami prelekcja Franciszka Różańskiego oraz wiersze i piosenki. Dekoracje wykonał Tadeusz Borkowski.

(158) 13 XI 1965 — uroczystość św. Stanisława

Uczniowie Niższego Seminarium wystawili dramat J. Zawieyskiego „Rozdroże miłości”. Słowo wstępne przed spektaklem wygłosił Tadeusz Przybylski. Wystąpili: Franciszek Wiatr, Ireneusz Mroczkowski, Włodzimierz Maruszewski, Stanisław Tucholski, Kazimierz Kowalski, Andrzej Zieliński, Jan Lipiński, Henryk Zarzycki, Jan Romanowski, Henryk Lipka, Józef Różański i Jan Pielarz.

(159) 14 XI 1965 — konkurs recytatorski

Uczestniczyli w nim alumni WSD. Czołowe miejsca zajęli: Makary Czajkowski, Andrzej Więckowski i Jan Szczepanik. Wyróżnienia przyznano Henrykowi Kuleszy i Tomaszowi Młodkowskiemu. Jesienią tego roku powstało z inicjatywy Ryszarda Knapieńskiego kleryckie Koło Dramatyczne oraz Koło Plastyczne.

W skład pierwszego zarządu Koła Dramatycznego weszli Ryszard Knapieński (prezes) i Makary Czajkowski. 5 XII 1965 odbyło się pierwsze zebranie, w którym uczestniczył również ks. prof. Józef Góralski — opiekun koła z ramienia władz seminaryjnych. Na początku grupa liczyła 17 osób, w większości czynnie zaangażowanych w przygotowywanie imprez artystycznych. Rektorat wyraził zgodę na częstsze oglądanie przez nich spektakli teatralnych w telewizji. Wówczas zaprowadzono istniejącą obecnie kronikę koła. Z inicjatywy tej grupy odbywały się spotkania poświęcone pogłębianiu wiadomości na temat współczesnego teatru oraz dyskusje o oglądanych filmach i przedstawieniach telewizyjnych. W następnych latach prezesami koła byli m.in. Andrzej Więckowski i Andrzej Zieliński. Informacje zawarte w kronice z lat siedemdziesiątych nie wymieniają nazwisk prezesów Koła Dramatycznego. Zwyczajowo osobą odpowiedzialną za organizowanie imprez artystycznych o charakterze ogólnoseminaryjnym jest każdorazowy wicedziekan klerycki.

(160) 27 XI 1965 — wieczór humoru

Alumni IV roku przygotowali program o charakterze rozrywkowym. Znalazła się w nim także inscenizacja komedii Moliera „Lekarz mimo woli”.

(161) 22 II 1966 — ostatki

Wieczór zorganizowany przez wychowanków NSD pomyślany został jako „kulig po Polsce”. Przygotowano wiersze, piosenki i tańce z różnych regionów kraju. W konkursie ze znajomości historii literatury zwyciężył Andrzej Zieliński.

(162) 7 III 1966 — uroczystość św. Tomasza

Akademia rozpoczęła się odśpiewaniem przez chór klerycki pod dyr. ks. prof. Piotra Brzyskiego kompozycji „Zadzwoń, pieśni”. Następnie ks. prof. Roman Berliński wygłosił referat „Koncepcja Kościoła od św. Tomasza do Soboru Watykańskiego II”. W drugiej części imprezy członkowie seminaryjnego Koła Dramatycznego: Henryk Bysiak, Makary Czajkowski, Jan Gładkowski, Jan Szczepanik i Andrzej Więckowski przygotowali melodeklamację tekstów poetyckich z tomu R. Brandstaettera „Pieśń o moim Chrystusie”. Wykorzystano nagrania muzyczne kilku kompozytorów, m.in. F. Haendla, L. Beethovena,

R. Wagnera i J. S. Bacha. Bardzo pomysłowa była dekoracja i inscenizacja całości programu, zwłaszcza efekty świetlne.⁹² Program reżyserował Ryszard Knapieński.

- (163) 26 XI 1966 — wieczór humoru
Program artystyczny utrzymany był w konwencji typowej „składanki” słowno-muzycznej. Przygotował go — jak zwykle — IV rok WSD.⁹³
- (164) 7 II 1967 — ostatki
Uczniowie Niższego Seminarium wystawili komedię M. Bałuckiego „Emancypowane”. W spektaklu wystąpili: Andrzej Zieliński, Jan Romanowski, Stefan Wilczyński, Bogdan Pielarz, Stanisław Kaźmierczak, Henryk Zarzycki, Marian Olszewski, Paweł Stachecki, Henryk Kędzierski, Stanisław Czaplicki i Stanisław Wieteska. W przerwach między aktami deklamowano wiersze.
- (165) 7 III 1967 — uroczystość św. Tomasza
Referat nt. „Egzystencjalny charakter metafizyki św. Tomasza” wygłosił ks. dr Edward Morawiec (ATK). Następnie chór klerycki pod dyrekcją ks. prof. Piotra Brzyskiego wystąpił z czterema utworami polifonicznymi, a klerycka grupa teatralna wystawiła dramat R. Brandstaettera „Powrót syna marnotrawnego”. W spektaklu udział wzięli: Jan Decyk, Włodzimierz Kosiorek, Janusz Osowiecki, Henryk Bysiak, Józef Gawlik, Jan Gładkowski, Makary Czajkowski, Henryk Kulesza, Stanisław Baranowski, Jan Szczepanik, Tadeusz Przybylski, Kazimierz Rostkowski, Władysław Majewski, Andrzej Więckowski i Mieczysław Ochtyra.⁹⁴
- (166) 25 X 1967 — akademie misyjna
Złożyły się na nią referaty: o aktualności ewangelizacji (Stanisław Baranowski), o udziale Polaków w misjach na Wschodzie i o pracy duszpasterskiej wśród Polonii zagranicznej (Włodzimierz Kosiorek) oraz pieśni wykonane przez chór klerycki.
- (167) 13 XI 1967 — uroczystość św. Stanisława
Prelekcję nt. „Posoborowa odnowa katolicyzmu holenderskiego” wygłosił red. Jerzy Cieszkowski. Następnie uczniowie NSD wystawili II część „Dziadów” A. Mickiewicza. Opracowanie muzyczne — Jan Śmigasiewicz, obsługa techniczna — Stanisław Wroński. W głównych rolach wystąpili: Franciszek Kuć, Zdzisław Piórkowski, Marian Olszewski, Krzysztof Jaszczak, Bogdan Pielarz, Henryk Woźnowski, Marian Milewski, Waław Umiński i Andrzej Tomkowski.
- (168) 2 XII 1967 — wieczór humoru
Tradycyjnie przygotowali go alumni IV roku WSD. W programie znalazły się wiersze, piosenki i skecze.
- (169) 7 III 1968 — uroczystość św. Tomasza
Podczas akademii ks. mgr Bogdan Snela (KUL) wygłosił referat nt. „Nauka św. Tomasza z Akwinu o charyzmatkach w świetle historii i współczesnych badań”. Następnie chór WSD wykonał kilka pieśni,

⁹² MPP 51(1966) nr 5—6, s. nlb. (okładka). Na życzenie Biskupa Ordynariusza alumni wykonali album zawierający kolorowe fotografie z tego spektaklu, który ofiarowano ks. bp B. Sikorskiemu.

⁹³ W 1966 r. zrezygnowano z urzędowania akademii ku czci św. Stanisława ze względu na przypadające w tym dniu uroczystości milenijne w Płocku. Ich przygotowanie wymagało od alumnowo obydwu zakładów wielu wysiłków i czasu.

⁹⁴ MPP 52(1967) nr 5—6, s. 142.

a uczniowie wystawili fragmenty dramatu J. Zawieyskiego „Dzień sądu”.⁹⁵

- (170) 13 XI 1968 — uroczystość św. Stanisława
W tym roku Koło Dramatyczne alumnów WSD za pośrednictwem ks. prof. Mirosława Paciuszkiewicza nawiązało kontakty ze studenckim teatrem amatorskim „Ateka” (Warszawa). Na zaproszenie władz seminaryjnych studenci warszawscy wystawili w Płocku „Niespodziankę” K. H. Rostworowskiego w reżyserii Bogusława Wyrostkiewicza. W przygotowaniu imprezy pomagali uczniowie NSD.⁹⁶
- (171) 16 II 1969 — ostatki
Ponownie wystąpiła gościnnie grupa studentów ATK ze spektaklem E. Szwarcza „Smok” (reżyseria Bogusława Wyrostkiewicza). W przygotowaniu przedstawienia uczestniczyli również wychowankowie NSD, m.in.: Tadeusz Łebkowski, Stanisław Kaźmierczak, Bogusław Piekarski, Kazimierz Rykaczewski, Kazimierz Jabłoński, Marian Milewski, Wojciech Nowakowski, Tadeusz Kowalczyk, Grzegorz Rzeszotarski, Krzysztof Kozłowski, Wacław Umiński, Jan Dzieniszewski, Ireneusz Żórawski, Tadeusz Peplowski, Jerzy Koprowski (akustyka), Zbigniew Gulczyński i Piotr Paterski (oprawa plastyczna) oraz Stanisław Wroński (elektryk). W programie wykorzystano fragmenty dramatu S. Wyspiańskiego „Wyzwolenie”.
- (172) 7 III 1969 — uroczystość św. Tomasza
Referat nt. „Tomaszowa koncepcja wychowania” wygłosił ks. dr Bogusław Nadolski. Członkowie seminaryjnego Koła Dramatycznego inscenizowali „Miecz obosieczny” J. Zawieyskiego w reżyserii Bogusława Wyrostkiewicza. Przygotowaniami do spektaklu kierował Makary Czajkowski. Scenografię projektował Stanisław Drozd, światło — Henryk Krogulski, efekty akustyczne — Ryszard Koprowski. Wystąpili: Henryk Bysiak, Władysław Majewski, Adam Kobusiński, Zdzisław Kupiszewski, Bernard Kryszczuk, Andrzej Więckowski, Marian Mech, Tadeusz Przybylski, Andrzej Zieliński i Bogdan Pielarz.⁹⁷
- (173) 4 VI 1969 — zakończenie roku seminaryjnego
Na pożegnanie VI roku WSD członkowie kleryckiej grupy teatralnej przygotowali montaż poetycki oparty o teksty Z. Krasińskiego, A. Mickiewicza i J. Słowackiego. W programie wystąpili: Andrzej Zieliński, Bogdan Pielarz, Władysław Majewski, Zdzisław Kupiszewski, Andrzej Peła, Andrzej Kucharczyk, Krzysztof Juszcak, Adam Kobuciński, Franciszek Kuć, Wiesław Szkudlarek, Marian Mech, Andrzej Więckowski, Henryk Woźnowski, Witold Zdunek, Jerzy Wagner, Edward Rygielski, Franciszek Stepnowski i Jan Żebrowski. Akompaniował na fortepianie Jan Śmigasiewicz. Dekoracje — Stanisław Drozd, światło — Henryk Krogulski i Zbigniew Zawadzki.⁹⁸
- (174) 17 X 1969 — akademie misyjna

⁹⁵ MPP 53(1968) nr 8—10, s. 224 n.

⁹⁶ MPP 54(1969) nr 3—4, s. 91.

⁹⁷ „Słowo Powszechne” 21(1969) nr 70, s. 3; MPP 54(1969) nr 5—9, s. 213.

⁹⁸ 24 III 1969 Koło Recytatorskie przekształciło się w Teatr Klerycki, którego kierownikiem został ówczesny wicedziekan alumnów WSD Makary Czajkowski, a kierownikiem artystycznym — Andrzej Zieliński. W tym dniu — jak informuje kronika — grupa liczyła 29 osób. Wkrótce potem przystąpiono do prób montażu poetyckiego pod kierunkiem studenta ATK Bogusława Wyrostkiewicza.

Referat o personalnych potrzebach misji wygłosił Józef Gawlik. W części artystycznej wykonano wiersze i piosenki. Słowa i melodię do jednej z nich ułożył Jan Śmigasiewicz.

- (175) 13 XI 1969 — uroczystość św. Stanisława
Z okazji święta patronalnego swojej szkoły uczniowie Niższego Seminarium pod kierunkiem ks. prof. Józefa Góralskiego inscenizowali III akt „Kordiana” J. Słowackiego. Wystąpili: Stanisław Suchy, Wiesław Klimaszewski, Tadeusz Kowalczyk, Mieczysław Skowron, Ireneusz Żórawski, Adam Szczygielski, Konstanty Kordowski, Andrzej Tomkowski, Zygmunt Kubiński, Józef Grzywaczewski, Andrzej Rusinowski. Dekoracje przygotowali: Andrzej Żmijewski, Józef Kłos, Witold Kalman, Rafał Szczepański i Tomasz Mazurowski.
- (176) 11 I 1970 — wieczór kolędowy
Oprócz kolęd i pastorałek wykonanych przez grupę kleryków w programie znalazły się utwory poetyckie K. H. Rostworowskiego, T. Czyżewskiego i T. Lenartowicza.
- (177) 7 III 1970 — uroczystość św. Tomasza
Na rozpoczęcie akademii chór klerycki kierowany przez ks. prof. Hieronima Chamskiego wykonał dwie pieśni polifoniczne. Referat nt. „Rozum i wiara w świetle Soboru Watykańskiego II” wygłosił ks. prof. dr Marian Jaworski (ATK). W drugiej części klerycy wystawili dramat R. Brandstaettera „Teatr św. Franciszka” w reżyserii ks. Andrzeja Kondrackiego. Wystąpili: Janusz Osowiecki, Albin Łuczowski, Jan Lewandowski, Zdzisław Kupiszewski, Andrzej Niesłuchowski, Jerzy Wagner, Andrzej Więckowski, Andrzej Peła, Roman Kaczorowski, Stanisław Kaźmierczak, Tadeusz Przybylski, Edward Rogoza, Franciszek Kuć i Kazimierz Kowalski. Współpraca techniczna: Henryk Krogulski i Marek Zawadzki. Spektakl powtórzono m.in. 12 IV 1970 z okazji 25-lecia kapłaństwa Ordynariusza diecezji.⁹⁹
- (178) 29 V 1970 — akademie papieska
Imprezę przygotowali alumni WSD z okazji 50-lecia kapłaństwa Pawła VI. Referat o działalności Ojca św. wygłosił ks. prof. Wojciech Góralski. Występował gościnnie chór salezjański z Czerwińska oraz seminaryjny zespół muzyczny, który wykonał m.in. piosenkę skomponowaną przez Jana Śmigasiewicza — „Powołanie”. Klerycka grupa teatralna przygotowała z tej okazji misterium „Piotrze, ty jesteś opoka” w układzie i reżyserii ks. Andrzeja Kondrackiego. W spektaklu udział wzięli: Andrzej Więckowski, Andrzej Peła, Tadeusz Łebkowski, Zdzisław Rogiński, Stanisław Kaźmierczak, Zenon Piskorski, Krzysztof Juszcak.
- (179) 4 VI 1970 — pożegnanie absolwentów WSD
Przygotowano okolicznościowy program słowno-muzyczny złożony z tekstów poetyckich (K. Tetmajera, J. Tuwima, W. Bąka) i piosenek w wykonaniu kleryckiego zespołu beatowego. Wybór tekstów i reżyseria całości: Janusz Osowiecki i Edward Rogoza; dekoracje — Stanisław Drozd, światło — Henryk Krogulski i Zbigniew Zawadzki. Wiersze deklamowali Franciszek Kuć i Tadeusz Łebkowski.
- (180) 13 XI 1970 — uroczystość św. Stanisława
Alumni Niższego Seminarium inscenizowali „Upadek kamiennego do-

⁹⁹ MPP 55(1970) nr 4, s. 91.

- mu" R. Brandstaettera w reżyserii ks. Andrzeja Kondrackiego. Udział wzięli: Władysław Szymański, Wiesław Klimański, Tadeusz Kowalczyk i Stanisław Zimny.
- (181) 23 II 1971 — ostatki
Uczniowie NSD wystawili komedię J. A. Fredry „Consilium facultatis” w reżyserii ks. Andrzeja Kondrackiego. Wystąpili: Sławomir Zimny, Tadeusz Bakula, Henryk Gaska, Stanisław Ostrowski, Henryk Kaleta, Andrzej Piasecki, Józef Kłos i Jerzy Lewandowski.
- (182) 7 III 1971 — uroczystość św. Tomasza
Referat nt. „Francuski egzystencjalizm ateistyczny” wygłosił ks. doc. dr Stanisław Kowalczyk (KUL). Chór seminaryjny wykonał „Alleluja” J. F. Haendla, a kterycka grupa teatralna przygotowała spektakl pt. „Misterium powrotu” oparty o tekst „Misterium adwentowego” J. Zawieyskiego. Układ, reżyseria i scenografia — ks. Andrzej Kondracki. Obsługa techniczna: Henryk Krogulski, Zbigniew Zawadzki, Marian Milewski. Udział wzięli: Andrzej Peła, Tadeusz Łebkowski, Tadeusz Falkowski, Krzysztof Krośnicki, Zenon Piskorski, Zdzisław Rogiński, Henryk Lipka, Stanisław Kaźmierczak, Janusz Osowiecki, Andrzej Niewiadomski, Henryk Seweryniak. Wykorzystano nagrania muzyczne J. S. Bacha, W. A. Mozarta, E. Griega i K. Pendereckiego. Spektakl powtarzano 9 razy w różnych terminach.¹⁰⁰
- (183) 3 VI 1971 — pożeganie absolwentów WSD
Montaż poetycko-muzyczny przygotowała grupa alumnów: członkowie seminaryjnego zespołu beatowego oraz recytatorzy: Janusz Osowiecki, Andrzej Peła i Tadeusz Łebkowski.
- (184) 17 X 1971 — akademie ku czci błog. Maksymiliana
Na program imprezy urządzonej z okazji beatyfikacji o. Kolbego złożyły się: referat Janusza Osowieckiego „Misyjne świadectwo o. Maksymiliana”, recytacja „Listu do przyjaciela” (Józef Błaszczak), deklamacja wiersza „Jesteś świadkiem” (Antoni Kołodziejski) oraz pieśni i piosenki wykonane przez zespół muzyczny „Fratres”.
- (185) 13 XI 1971 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie Niższego Seminarium przygotowali inscenizację sztuki Z. Kossak-Szczuckiej pt. „Gość oczekiwany”. Układ i reżyseria — ks. Andrzej Kondracki. Udział wzięli: Wiesław Kosek, Zbigniew Smoługa, Roman Skóra, Józef Kłos, Sławomir Zimny, Andrzej Piasecki, Tomasz Mazurowski, Leszek Żuchowski, Jan Bożko, Romuald Ciesielski, Władysław Szymański i Franciszek Jędrzejczyk.
- (186) 19 XII 1971 — wieczór muzyki i poezji
Zorganizowali go klerycy z okazji święceń subdiakonatu, które tego dnia przyjęło 15 kolegów z V i VI roku. W imprezie uczestniczyli również rodziny święconych. Wystąpił zespół muzyczny kierowany przez ks. prof. Andrzeja Rojewskiego.
- (187) 7 III 1972 — uroczystość św. Tomasza
Referat „Metaetyka a tomizm” wygłosił ks. dr Helmut Juros (ATK). Następnie chór klerycki pod dyktando ks. prof. Hieronima Chamskiego wykonał cztery responsoria w układzie dyrygenta. W drugiej części akademii teatr klerycki wystawił misterium „Msza szukających” w układzie i reżyserii ks. Andrzeja Kondrackiego. Opracowanie mu-

¹⁰⁰ MPP 56(1971) nr 7—9, s. 211 n.

zyczne: Jan Śmigasiewicz; obsługa techniczna: Andrzej Górski, Włodzimierz Grochowski, Józef Szczeciński i Jan Żebrowski; światło — Marian Milewski. Wystąpili: Krzysztof Krośnicki, Marian Mech, Tadeusz Falkowski, Zdzisław Kupiszewski, Stanisław Kaźmierczak, Marek Zawadzki, Tadeusz Lebkowski, Franciszek Stepnowski, Andrzej Pesta, Józef Błaszczak, Jerzy Godleś, Andrzej Tomkowski, Józef Różański, Jan Żebrowski i uczeń NSD Franciszek Jędrzejczyk.

(188) 7 VI 1972 — pożegnanie absolwentów WSD

Na okolicznościowy program słowno-muzyczny złożyły się: muzyka organowa (Jan Śmigasiewicz), deklamacje wierszy (Marian Mech, Wiesław Leszczyński, Andrzej Toruński, Marek Zawadzki, Andrzej Peła, Tadeusz Kowalczyk i Eugeniusz Graczyk), utwory muzyczne i wokalne wykonane przez klerycki zespół beatowy i przemówienie dziekana alumnów Bronisława Gostomskiego, po którym absolwentom wręczono dyplomy ukończenia studiów. Imprezę przygotowali: Stanisław Marzec, Romuald Jaworski, Ireneusz Mroczkowski i Jan Majewski.

(189) 13 XI 1972 — uroczystość św. Stanisława

Uczniowie Niższego Seminarium pod kierunkiem ks. Andrzeja Kondrackiego, reżysera spektaklu, przygotowali inscenizację „Teorii Einsteina” A. Cwojdzńskiego. Duże umiejętności aktorskie ujawnili wówczas: Witold Wodzyński, Grzegorz Florczak i Roman Skóra. Wystąpili również: Sławomir Zimny, Edward Tułowiecki, Krzysztof Dudkowski i Adam Sawczyński.

(190) 5 III 1973 — uroczystość św. Tomasza

Referat podczas akademii wygłosiła s. doc. dr Józefa Zdybicka (KUL) nt. „Tomistyczna koncepcja świętości”. Następnie klerycka grupa teatralna inscenizowała dramat J. Zawieyskiego „Wicher z pustyni” w reżyserii ks. Andrzeja Kondrackiego. Wystąpili: Eugeniusz Klonowski, Paweł Różański, Andrzej Górski, Ireneusz Żórawski, Kazimierz Dawidczyk, Antoni Kołodziejcki, Wiesław Kosek, Tadeusz Kowalczyk, Piotr Joniak, Andrzej Gretkowski, Stanisław Kaźmierczak i Paweł Stachecki. Obsługa techniczna: Henryk Lipka, Romuald Jaworski i Zenon Froch.

(191) 13 XI 1973 — uroczystość św. Stanisława

Grupa uczniów Niższego Seminarium pod kierunkiem ks. Andrzeja Kondrackiego przygotowała inscenizację dramatu F. Dürrenmatta „Fizycy”. Udział wzięli: Grzegorz Florczak, Marian Kiełbasa, Krzysztof Dudkowski, Bogdan Skierkows, Stanisław Gutkowski, Wojciech Goryszewski, Zygmunt Kawecki, Roman Skóra, Ryszard Berk, Dariusz Łada, Mirosław Kotowski, Franciszek Jędrzejczyk, Krzysztof Sumik, Tadeusz Kulesza, Witold Wodzyński, Romuald Ciesielski, Ireneusz Zdunkiewicz, Ryszard Wójcik oraz Zbigniew Kluba i Jan Żółtak (pomagali w wykonaniu dekoracji).

(192) 16 XII 1973 — wieczornica z okazji 200 rocznicy powstania KEN

Okolicznościowy program poświęcony powstaniu Komisji Edukacji Narodowej przygotowali uczniowie Niższego Seminarium. Referaty o powstaniu Komisji oraz o jej znaczeniu dla rozwoju oświaty w Polsce wygłosili Henryk Lewandowski i Stanisław Mariański. Chór szkolny wykonał kilka pieśni. Wiersze I. Krasickiego i A. Naruszewicza dekla-

mowali: Tadeusz Kulesza i Grzegorz Florczak. Wykorzystano również fragmenty „Powrotu pośła” J. U. Niemcewicza.

- (193) 7 III 1974 — uroczystość św. Tomasza
Referat nt. „Psychoanalityczna koncepcja osobowości” wygłosił ks. dr Ryszard Sliwiński (Warszawa). Następnie klerycka grupa dramatyczna wystawiła spektakl utrzymany w konwencji pantomimicznej pt. „Pasja XX wieku”. Autorem scenariusza i reżyserem widowiska był ks. Andrzej Kondracki. Wystąpili: Stanisław Kaźmierczak, Tadeusz Łebkowski, Jan Tuszyński, Henryk Woźnowski, Krzysztof Krośnicki, Józef Błaszczak, Wiesław Leszczyński, Wiesław Kosek i Szczepan Derbin. Montaż muzyczny — Franciszek Kuć, obsługa techniczna — Jerzy Godleś i Tadeusz Kowalczyk. Koncertował również chór seminaryjny pod kierunkiem ks. prof. Hieronima Chamskiego. Przedstawienie to kilkakrotnie powtarzano poza Płockiem, m.in. w Warszawie (24 IX 1974) oraz w Lublinie (KUL, 24 X 1974).¹⁰¹
- (194) 5 VI 1974 — pożegnanie absolwentów WSD
Imprezę przygotowali: Tadeusz Łebkowski i Henryk Seweryniak. W jej programie znalazły się piosenki wykonane z towarzyszeniem gitary (Franciszek Tuszyński, Henryk Woźnowski) oraz deklamacje (Jan Cegłowski, Stanisław Puchaczewski, Marek Piotrowski, Marek Smogorzewski).
- (195) 13 XI 1974 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD wystawili fragmenty „Dwóch teatrów” J. Szaniawskiego: pt. „Matka” i „Powódź”. Przedstawienie reżyserował ks. Andrzej Kondracki. Udział wzięli: Krzysztof Dudkowski, Witold Wodzński, Stanisław Woźniak, Marian Kiełbasa, Witold Karpiński, Zbigniew Zieliński i Roman Skóra.
- (196) 7 III 1975 — uroczystość św. Tomasza
Prelekcję nt. „Czego może nas dziś nauczyć św. Tomasz z Akwinu?” wygłosił ks. dr Tadeusz Kuczyński. Po występach chóru seminaryjnego, kierowanego przez ks. prof. Hieronima Chamskiego, klerycka grupa teatralna inscenizowała misterium pt. „Granice mroku” w układzie i reżyserii ks. Andrzeja Kondrackiego. W spektaklu udział wzięli: Andrzej Gretkowski, Krzysztof Krośnicki, Wiesław Kosek, Jan Dzieniszewski, Waldemar Dynak, Jan Kozłowski, Jacek Grzybowski, Sławomir Wróblewski i Andrzej Zembrzuski. Obsługa techniczna: Piotr Durszlewicz, Jan Bukowski, Henryk Lipka i Tadeusz Kowalczyk.¹⁰² Podobnie jak w poprzednich latach widowisko powtórzono ok. 10 razy, m.in. 1 VI 1975 z okazji jubileuszu 900-lecia diecezji płockiej.
- (197) 4 VI 1975 — pożegnanie absolwentów WSD
W imieniu młodszych kolegów przemówił wicedziekan alumnów Stanisław Puchaczewski. Następnie odbył się montaż słowno-muzyczny „Gdzie jest dziewięciu?”, nawiązujący tematycznie do uzdrowienia przez Chrystusa dziesięciu trędowatych. Jego autorem był Jerzy Sitkiewicz. Udział wzięli: Andrzej Górski, Jerzy Godleś, Marek Smogorzewski, Tadeusz Peplowski, Jan Cegłowski, Marek Zacieski i Jerzy Sitkiewicz. Wystąpił również z kilkoma piosenkami klerycki zespół

¹⁰¹ MPP 59(1974) nr 8, s. 313 n; „L'Osservatore Romano” 115(1975) nr 37, s. 6.

¹⁰² Informacja o tytule sztuki podana w MPP 60(1975) nr 9, s. 352 n. jest błędna. 7 III 1975 wystawiono „Granice mroku”, a nie „Pasję XX wieku”.

muzyczny „Fratres”. Na zakończenie ks. rektor Tadeusz Rutowski wręczył absolwentom dyplomy ukończenia seminarium.

- (198) 13 XI 1975 — uroczystość św. Stanisława
Referat poświęcony 25 rocznicy powstania Diecezjalnego Dzieła Po-
wołań Kapłańskich wygłosił ks. prof. Stanisław Bońkowski. Następnie
grupa uczniów NSD pod kierunkiem ks. Andrzeja Kondrackiego insce-
nizowała dramat J. Szaniawskiego „Most”. Udział wzięli: Stanisław
Woźniak, Krzysztof Dudkowski, Henryk Postek, Stefan Rutkowski,
Hieronim Sieński, Zbigniew Zieliński i Stanisław Sarbinowski.
- (199) 8 XII 1975 — akademie z okazji 10 rocznicy zakończenia soboru
Po referatach wygłoszonych przez księży profesorów: Andrzeja Ro-
jewskiego, Czesława Rychlickiego i Andrzeja Suskiego alumni WSD
przygotowali okolicznościowy program artystyczny, na który złożyły
się deklamacje wierszy, słowo wiążące, pieśni wykonane przez chór
kterycki oraz fragmenty dokumentów soborowych.
- (200) 7 III 1976 — uroczystość św. Tomasza
Prelekcję nt. „Współczesna mariologia w świetle dokumentów Vati-
canum II” wygłosił ks. dr Andrzej Santorski (Warszawa). Chór semi-
naryjny wykonał kilka pieśni, a kterycka grupa dramatyczna wysta-
wiła misterium pt. „Exodus”. Układ muzyczny i oprawę plastyczną
opracował ks. Andrzej Kondracki. Obsługa techniczna: Tadeusz Ko-
walczyk, Józef Błaszczak i Zbigniew Kluba. Wystąpili: Paweł Sta-
checki, Marek Smogorzewski, Marek Natkowski, Józef Różański, Sta-
nisław Kaźmierczak, Leszek Żuchowski, Piotr Durszlewicz, Jan Dzie-
niszewski, Józef Kłos, Zygmunt Ziemiński, Józef Błaszczak, Tadeusz
Kowalczyk, Jan Bukowski, Wojciech Hubert, Zbigniew Kluba, Bogdan
Miłoś i Andrzej Grzybowski.¹⁰⁸ Zwyczajem lat ubiegłych widowisko
powtarzano kilkanaście razy, m.in. w Warszawie podczas Tygodnia
Kultury Chrześcijańskiej (24 i 25 IV 1976).
- (201) 11 X 1976 — akademie papieska
Przygotowała ją grupa alumnów WSD pod kierunkiem Marka Smogo-
rzewskiego. Na program złożyły się wiersze, pieśni oraz fragmenty
przemówień Pawła VI. Udział wzięli: Marek Smogorzewski, Jan Pio-
trowski, Ryszard Paradowski, Marek Piotrowski, Stanisław Mariań-
ski, Jan Kozłowski, Kazimierz Ziółkowski, Piotr Durszlewicz, Jacek
Grzybowski, Jerzy Prusakiewicz i Marek Zawadzki (słowo wiążące).
- (202) 13 XI 1976 — uroczystość św. Stanisława
Referat podczas akademii wygłosił ks. dr Jerzy Bajda (ATK). Część
artystyczna miała charakter wieczoru poezji i muzyki. Wiersze poetów
dwudziestowiecznych, podejmujących w swojej twórczości problema-
tykę religijną, deklamowali członkowie Koła Polonistów NSD, m.in.
Andrzej Narewski, Tomasz Kadziński, Tadeusz Kuśnierz. Słowo wią-
żące — Stanisław Woźniak. Wystąpił również kterycki zespół mu-
zyczny „Fratres”. Program opracował ks. prof. Janusz Śniegocki.
- (203) 22 II 1977 — ostatki
Impreza, w której wzięli udział profesorowie i uczniowie Niższego Se-
minarium, miała charakter „Wieczoru z Dziennikiem”. Złożyły się
na nią wiersze, piosenki i skecze wykonane przez uczniów kl. III.
Przygotowaniami kierował ks. prof. Janusz Śniegocki.

¹⁰⁸ MPP 61(1976) nr 6, s. 208 n.

- (204) 7 III 1977 — uroczystość św. Tomasza
Prelekcję na temat modlitwy w Piśmie św. wygłosiła mgr Lucyna Rutowska. Następnie chór klerycki kierowany przez ks. prof. Hieronima Chamskiego wykonał trzy kompozycje, a grupa alumnów WSD wystawiła w sali teatralnej inscenizację w układzie i reżyserii ks. Andrzeja Kondrackiego pt. „Mądrość prawdziwa”. Udział wzięli: Józef Błaszczak, Jan Dzieniszewski, Piotr Durszlewicz, Krzysztof Dudkowski, Wiesław Gutowski, Wiesław Kosek, Bogdan Miłosz, Ryszard Paradowski, Marek Smogorzewski, Józef Szypulski i Andrzej Zembrzuski. Organizacja imprezy — Marek Zawadzki, opracowanie muzyczne — Mieczysław Skowron, światło — Leszek Żuchowski, obsługa techniczna — Edward Bazylak, Zbigniew Kluba, Jerzy Prusakiewicz i Leszek Żuchowski. Spektakl powtórzono trzykrotnie w Warszawie podczas Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej (27 i 28 IV 1977).
- (205) 13 XI 1977 — uroczystość św. Stanisława
Uczniowie NSD inscenizowali fragmenty dramatu R. Brandstaettera „Dzień gniewu”. Spektakl reżyserował oraz projektował scenografię ks. Andrzej Kondracki. Słowo wstępne — Tomasz Kadziński. Główne role grali uczniowie kl. IV: Krzysztof Kolendo, Tadeusz Kuśnierz, Krzysztof Tułowiecki i Stanisław Woźniak. Ponadto wystąpili: Andrzej Górka, Henryk Postek, Krzysztof Kowalewski, Marek Piotrowski, Krzysztof Kaźmierczak i Dariusz Kąpiński. Na uwagę zasługuje oryginalna inscenizacja widowiska (część widowni została zamieniona na scenę, a tradycyjna scena stała się widownią).
- (206) 30 XI 1977 — wieczór humoru
Imprezę przygotowali w dość pomysłowy sposób alumni IV roku WSD. Miała ona charakter „składanki” kabaretowej. Oprócz skeczów i wierszy wykonano kilka piosenek, których słowa były trawestacją popularnych przebojów ostatnich miesięcy.

*

Po wojnie znacznie ożywiła się działalność imprezowa. Jeśli w ciągu 15 omówionych lat międzywojennych odnotowano łącznie 54 akademie i wieczornice, to podczas 32 lat powojennych ich liczba wyniosła 201 (prawie dwukrotny wzrost). Charakter imprez powojennych nie uległ poważniejszym zmianom. Do końca lat sześćdziesiątych spektakle teatralne bywały przede wszystkim inscenizacjami tekstów dramatycznych; zmianę pod tym względem przynoszą dopiero lata siedemdziesiąte. Tradycją okresu powojennego stały się urządzane od 1951 r. wieczory humoru („Andrzejki”, „Mikołajki”) — oprócz istniejących już wcześniej „Ostatków”. Począwszy od 1970 r. alumni WSD urządzają corocznie program artystyczny z okazji pożegnania absolwentów uczelni. Imprezy takie bywały organizowane już wcześniej, ale zwykle łączono je z zakończeniem roku seminaryjnego. Obecnie odbywa się ono na ogół bez części artystycznej. Na uznanie zasługuje również inicjatywa zapraszania prelegentów z innych ośrodków (najczęściej uczelni katolickich) na uroczystość św. Tomasza, a ostatnio również i św. Stanisława.

IV. INDEKSY

Dla pełniejszego zorientowania się w repertuarze widowisk seminaryjnych oraz w celu ukazania wkładu alumnów w ich przygotowywanie sporządzono dwa indeksy: 1. rzeczowy i 2. osobowy. Ich wartość uzależniona jest od stanu informacji podanych w wykorzystanych źródłach. Indeks osobowy — zgodnie z tytułem pracy — nie obejmuje działalności wychowanków Seminarium Duchownego po ukończeniu przez nich studiów w WSD i otrzymaniu święceń kapłańskich, choć — jak to wynika z części II i III niniejszego opracowania — wielokrotnie się w nią włączali, zwłaszcza w charakterze reżyserów lub scenografów przedstawień. (Por. Zakończenie).

1. INDEKS RZECZOWY

Zawarty jest w nim wykaz utworów dramatycznych oraz innych tekstów literackich inscenizowanych przez alumnów obu zakładów podczas akademii i wieczornic w latach 1924—1977. Indeks sporządzony został w porządku alfabetycznym — według nazwisk autorów. W wypadkach, gdy nazwiska autora nie udało się ustalić, występuje tylko tytuł utworu. Wykaz nie obejmuje wierszy, piosenek i fragmentów prozy, które stanowiły elementy „składanek” słowno-muzycznych. (Wyjątek stanowią inscenizacje tekstów poetyckich.) Cyfra po tytule oznacza numer imprezy omówionej w części II i III.

1. „Adam” — 136
2. „Apostoł piński” — 53
3. Biedroń Franciszek (?) — „Bój o karczmę” — 19
4. Bałucki Michał — „Emancypowane” — 164
5. Brandstaetter Roman — „Dzień gniewu” — 144, 205
6. Brandstaetter Roman — „Powrót syna marnotrawnego” — 165
7. Brandstaetter Roman — „Teatr św. Franciszka” — 177
8. Brandstaetter Roman — „Upadek kamiennego domu” — 138, 180
9. Calderon de la Barca — „Księżę Niezłomny” — 14
10. Cwojdziański Antoni — „Teoria Einsteina” — 189
11. Czechow Antoni — „Jubileusz” — 108
12. Czesko-Mączyńska Maria (?) — „Szare pisklęta” — 11
13. Dalewski Tadeusz (?) — „Lekarstwo na wszystko” — 12
14. Dürrenmatt Friedrich — „Fizycy” — 191
15. Eliot Thomas — „Morderstwo w katedrze” — 127
16. Exupéry de Saint Antoine — „Mały książe” — 130
17. Fabbri Diego — „Proces Jezusa” — 133
18. „Fałszywa moneta” — 109
19. Fredro Jan Andrzej — „Consilium facultatis” — 29, 72, 153, 181
20. Fredro Aleksander — „Dożywocie” — 28, 68, 146
21. Ghéon Henri — „Tryumf św. Tomasza” — 13, 54
22. Goetel Ferdynand — „Samuel Zborowski” — 36
23. Gogol Mikołaj — „Rewizor” — 58

24. Grabski Władysław Jan — „Konfesjonał” — 116
25. Hervillier (?), Eleray (?) — „Falszywa moneta” — 60
26. Kondracki Andrzej — „Exodus” — 200
27. Kondracki Andrzej — „Granice mroku” — 196
28. Kondracki Andrzej — „Mądrość prawdziwa” — 204
29. Kondracki Andrzej — „Misterium powrotu” — 182
30. Kondracki Andrzej — „Msza szukających” — 187
31. Kondracki Andrzej — „Pasja XX wieku” — 193
32. Kossak-Szczucka Zofia — „Z miłości” — 139
33. Kossak-Szczucka Zofia — „Gość oczekiwany” — 185
34. Krzyżanowski Kazimierz — „Ku szczytom” — 9
35. Krzyżanowski Kazimierz — „Św. Paweł w Atenach” — 27
36. „Ku światłu” — 49
37. Lavery Emil (?) — „Pierwszy legion” — 119
38. Maeterlinck Maurycy — „Burmistrz z Thilmondu” — 62, 113
39. Mickiewicz Adam — „Dziady” cz. II — 167
40. Mickiewicz Adam — „Dziady” cz. III — 33
41. Mickiewicz Adam — „Powrót taty” — 67
42. Mickiewicz Adam — „Pan Tadeusz” — 66
43. Miłaszewski Stanisław — „Bunt Absaloma” — 147
44. „Misterium pasyjne” — 20, 78
45. Moliere — „Lekarz mimo woli” — 160
46. Moliere — „Mieszczanin szlachcicem” — 77
47. Moliere — „Skąpiec” — 97
48. „Niespełnione marzenia” — 131
49. Pagnol Marcel — „Judas” — 154
50. „Piotrze, ty jesteś opoka” — 178
51. Porrée Karol (?) — „Hermenegild” — 17
52. Reymont Władysław Stanisław — „Chłopi” — 56
53. Rogalski Czesław — „Nawrócony” — 3
54. Rostworowski Karol Hubert — „Judas z Kariothu” — 30, 51, 69
55. Rydel Lucjan — „Zygmunt August” — 24, 37
56. Sienkiewicz Henryk — „Quo vadis” — 41
57. Skarga Piotr — „Kazania sejmowe” — 47
58. „Skąpy dwa razy płaci” — 150
59. „Skórka banana” — 115
60. Słowacki Juliusz — „Kordian” — 18, 175
61. Sofokles — „Antygona” — 14, 83
62. Staff Leopold — „Igrzysko” — 38, 149
63. Szaniawski Jerzy — „Dwa teatry” — 195
64. Szaniawski Jerzy — „Most” — 198
65. Szekspir Wiliam — „Juliusz Cezar” — 21, 42, 102
66. Szujski Józef — „Śmierć Władysława IV” — 40
67. „Wenancjusz” — 26
68. Wergiliusz — „Eneida” — 14, 25
69. „Wielki Duch” — 34
70. Wyczalkowski Seweryn, Berliński Roman — „Misterium o św. Tomaszu” — 73
71. Wyczalkowski Seweryn — „Sława przychodzi po śmierci” — 64
72. Wypiański Stanisław — „Akropolis” — 44, 59, 107

- 73. Wyspiański Stanisław — „Legion” — 32
- 74. „Tryumf Krzyża” — 22
- 75. Zawieyski Jerzy — „Dzień sądu” — 63, 169
- 76. Zawieyski Jerzy — „Każdy” — 136
- 77. Zawieyski Jerzy — „Miecz obosieczny” — 142, 172
- 78. Zawieyski Jerzy — „Rozdroże miłości” — 158
- 79. Zawieyski Jerzy — „Teatr św. Franciszka” — 122, 177
- 80. Zawieyski Jerzy — „Wicher z pustyni” — 123, 190

2. INDEKS OSÓB

Lista zawiera nazwiska wychowanków Seminarium Duchownego w Płocku, którzy najczęściej brali czynny udział w działalności artystycznej jako alumni NSD lub WSD w latach 1924—1977. Opracowano ją w oparciu o informacje podane w źródłach, które często nie wymieniają nazwisk wykonawców lub wspominają tylko niektórych spośród nich. Uzupełnienie tych braków było niezmiernie trudne, w wielu wypadkach jest już praktycznie niewykonalne. Dlatego indeksowi daleko do kompletności. Ponieważ podanie 418 nazwisk (tyle udało się ustalić) ogromnie wydłużyłoby publikację, zdecydowano się na przyjęcie arbitralnego kryterium: minimum trzykrotny udokumentowany udział w imprezach w roli aktora, reżysera, twórcy dekoracji, recytatora lub solisty. Kryterium to spełnia 101 osób, których nazwiska zawiera wykaz alfabetyczny. Cyfra po nazwisku oznacza numer imprezy omówionej w cz. II i III.

- 1. Bysiak Henryk — 139, 147, 154, 162, 165, 172
- 2. Błaszczak Józef — 184, 187, 193, 200, 204
- 3. Brzeziński Ryszard — 73, 79, 89
- 4. Bukowski Zenon — 72, 75, 77, 97
- 5. Celmerowski Władysław — 40, 47, 54
- 6. Chłudziński Ryszard — 112, 122, 127, 133, 142
- 7. Chrzanowski Władysław — 14, 30, 34, 35
- 8. Czajkowski Makary — 159, 160, 162, 165, 172
- 9. Decyk Jan — 136, 147, 154, 165
- 10. Dąbrowski Jerzy — 18, 22, 30
- 11. Domurad Jan — 127, 133, 134, 138
- 12. Drozd Stanisław — 172, 173, 179
- 13. Dudkowski Krzysztof — 189, 191, 195, 198, 204
- 14. Dudziec Piotr — 13, 21, 23
- 15. Durszlewicz Piotr — 196, 200, 201, 204
- 16. Dzieniszewski Jan — 171, 196, 200, 204
- 17. Florczak Grzegorz — 189, 191, 192
- 18. Gawarecki Antoni — 104, 110, 122
- 19. Gemza Bronisław — 134, 147, 155
- 20. Gładkowski Jan — 139, 149, 154, 162, 165
- 21. Głowacki Mieczysław — 122, 124, 127, 135
- 22. Godleś Jerzy — 187, 193, 197
- 23. Gogacz Mieczysław — 59, 62, 69
- 24. Goleniewski Tadeusz — 62, 73, 79, 88

25. Góralski Jan — 142, 143, 154
26. Górski Andrzej — 187, 190, 197
27. Grabowski Zygmunt — 30, 40, 45
28. Jaworski Józef — 122, 124, 125
29. Jędrzejczyk Franciszek — 185, 187, 191
30. Juszcak Krzysztof — 167, 173, 178
31. Karp Zygmunt — 122, 127, 133
32. Kaźmierczak Stanisław — 164, 171, 177, 178, 182, 187, 190, 193, 200
33. Kluba Zbigniew — 191, 200, 204
34. Klos Józef — 175, 181, 185, 200
35. Knapieński Ryszard — 127, 128, 138, 142, 157, 159, 160, 162
36. Konarzewski Zdzisław — 81, 110, 116
37. Kondracki Andrzej — 79, 87, 94, 102, 108, 112, 116
38. Kosek Wiesław — 185, 190, 193, 196, 204
39. Kosiorek Włodzimierz — 147, 165, 168
40. Kowalczyk Tadeusz — 171, 175, 180, 188, 190, 193, 196, 200
41. Kozakiewicz Józef — 133, 139, 144, 154
42. Krogulski Henryk — 172, 173, 177, 179, 182
43. Krośnicki Krzysztof — 182, 187, 193, 196
44. Krystosik Stanisław — 19, 30, 36
45. Krzyżanowski Kazimierz — 9, 10, 11, 15, 27
46. Kuć Franciszek — 167, 173, 177, 179, 193
47. Kulesza Henryk — 144, 159, 165
48. Kupiszewski Zdzisław — 172, 173, 177, 187
49. Kurowski Lucjan — 81, 85, 86, 104
50. Lewandowski Ludwik — 28, 32, 34, 43, 45
51. Lipka Henryk — 158, 182, 190, 196
52. Lis Władysław — 57, 59, 78
53. Łebkowski Remigiusz — 22, 33, 39, 40
54. Łebkowski Tadeusz — 171, 178, 179, 182, 183, 187, 193, 194
55. Majewski Władysław — 165, 172, 173
56. Marcinkowski Roman — 127, 128, 133, 142
57. Mariański Janusz — 118, 127, 133, 138, 142, 143, 147
58. Mech Marian — 172, 173, 187, 188
59. Michurski Czesław — 6, 13, 16
60. Milewski Marian — 167, 171, 182, 187
61. Nowak Jan — 88, 92, 93
62. Ochtyra Mieczysław — 145, 152, 154, 165
63. Osowiecki Janusz — 162, 177, 179, 182, 183, 184
64. Pacuszka Czesław — 5, 6, 10
65. Peła Andrzej — 173, 177, 178, 182, 183, 188
66. Pielarz Bogdan — 164, 167, 172, 173
67. Przybylski Tadeusz — 158, 165, 172, 177
68. Ratajczyk Eugeniusz — 57, 80, 81, 85, 86, 89
69. Rojewski Andrzej — 110, 116, 122, 123, 127, 133
70. Różański Franciszek — 133, 138, 142, 154, 157
71. Różański Józef — 158, 187, 200
72. Sałkowski Bronisław — 102, 127, 133
73. Sawicki Ryszard — 133, 139, 144, 149
74. Skóra Roman — 185, 189, 191, 195

75. Smogorzewski Marek — 194, 197, 200, 201, 204
76. Stachecki Paweł — 164, 190, 200
77. Starościński Kazimierz — 1, 2, 4, 5
78. Sujkowski Witold — 31, 36, 41
79. Suski Andrzej — 133, 145, 151, 155
80. Śliwka Józef — 67, 73, 78, 86
81. Śmigasiewicz Jan — 164, 173, 174, 178, 187, 188
82. Śniegocki Janusz — 125, 127, 128, 133, 134, 142, 143, 147, 152, 154
83. Szczepanik Jan — 129, 144, 159, 162, 165
84. Szpara Jan — 125, 127, 133
85. Tomkowski Andrzej — 167, 175, 187
86. Welenc Stanisław — 82, 87, 90, 94, 98
87. Wielhorski Bogusław — 22, 26, 33
88. Więckowski Andrzej — 159, 160, 162, 165, 172, 173, 177, 178
89. Wodzyński Witold — 189, 191, 195
90. Woźniak Stanisław — 195, 198, 202, 205
91. Woźnowski Henryk — 167, 173, 193, 194
92. Wrzesiński Ireneusz — 122, 127, 142, 152
93. Wyczałkowski Seweryn — 12, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 27, 30, 33, 34, 36
94. Zawadzki Marek — 177, 187, 188, 201, 204
95. Zawadzki Zbigniew — 173, 179, 182
96. Zieliński Andrzej — 161, 164, 172, 173
97. Ziemiecki Ksawery — 35, 43, 47
98. Zimny Sławomir — 180, 181, 185, 189
99. Żochowski Marian — 14, 30, 39
100. Żórawski Ireneusz — 171, 175, 190
101. Żuchowski Leszek — 185, 200, 204

*

Do osób najczęściej biorących udział w imprezach należeli: S. Wyczałkowski (12), J. Śniegocki (10), S. Kaźmierczak (9), R. Knapieński, T. Kowalczyk, T. Łebkowski i A. Więckowski (8), J. Mariański (7) oraz: H. Bysiak, J. Osowiecki, A. Peła, A. Rojewski i J. Śmigasiewicz (6).

ZAKOŃCZENIE

Nazwa „Seminarium Duchowne w Płocku” obejmuje dwie odrębne szkoły posiadające oddzielne kierownictwa, ale pozostające ze sobą w ścisłych kontaktach. Obie mieszczą się w jednym kompleksie gmachów, część kadry profesorskiej to wykładowcy obu zakładów; istnieją również liczne okazje do codziennych spotkań wychowanków Niższego i Wyższego Seminarium. Dzięki temu imprezy urządzone przez obydwie instytucje są w większości wypadków organizowane dla wszystkich alumnów. To tłumaczy powtarzanie się w ciągu lat tych samych nazwisk w grupie aktorów, recytatorów i reżyserów widowisk. Większość uczniów NSD po uzyskaniu matury kontynuuje naukę w WSD, a talenty i zainteresowania artystyczne, dające się zauważyć

już w czasie pobytu w szkole średniej, rozwijają się także w późniejszym okresie. Współdziałanie między obiema szkołami, istniejące na wielu od-cinkach, wyraża się również we współpracy przy organizowaniu akademii i przedstawień. Najczęściej jest to pomoc okazywana młodszemu kołegom ze strony alumnów Wyższego Seminarium, ale bywa też odwrotnie.

W latach 1924—1977 zaznaczyły się również zamiłowania artystyczne wśród wykładowców obydwu zakładów. Przed wojną inspiratorami szeregu inicjatyw teatralnych byli m.in. księża profesorowie: Aleksander Dmochowski, Franciszek Flaczyński i Bolesław Strzeszewski. W latach powojennych animatorami życia kulturalnego, często również reżyserami przedstawień bywali księża profesorowie: Józef Góralski, Lech Grabowski, Jan Gołaszewski, Stefan Zaleski, Mirosław Pacuszkiewicz, Seweryn Wyczałkowski i ks. mgr Romuald Rudziński. Ostatnio pracami tymi kieruje zwykle ks. kan. Andrzej Kondracki, proboszcz w Soczewce k. Płocka (przez kilka lat nauczyciel wychowania plastycznego w Niższym Seminarium), którego zainteresowania artystyczne są zresztą poparte przygotowaniem fachowym (ukończył liceum technik teatralnych w Warszawie).

Swoje projekty sceniczne realizuje ks. Kondracki zwłaszcza w dziedzinie teatru plastycznego, ceniącego bardziej formy plastyczne, gest i muzykę niż słowo. Świadczą o tym spektakle wystawiane w latach 1971—1977 z okazji uroczystości św. Tomasza. W ostatnim okresie działalność teatralna alumnów Wyższego Seminarium wykroczyła poza mury własnej uczelni; kilkakrotnie występowali oni poza Płockiem, m.in. w Warszawie i Lublinie (1974—1977).

Wśród 206 imprez, których repertuar udało się — choćby częściowo — ustalić, znalazło się 101 (czyli blisko połowa) przedstawień teatralnych. Większość z nich była główną częścią akademii organizowanych z różnych, przeważnie stałych, okazji. Wprawdzie indeks rzeczowy zawiera tylko 80 tytułów wscenizowanych utworów, ale niektóre z nich powtarzano po wieloletniej przerwie w zmienionej obsadzie aktorskiej, w odmiennej scenografii i reżyserii. Czterokrotnie wystawiano komedię J. A. Fredry „Consilium facultatis” (1932, 1951, 1965, 1971), trzykrotnie zaś: „Dożywocie” A. Fredry (1932, 1950, 1964), „Juliusza Cezara” W. Szekspira (1930, 1934, 1955) i „Judasza z Kariothu” K. H. Rostworowskiego (1932, 1938, 1950). Do spektakli granych dwukrotnie należą dramaty R. Brandstaettera: „Dzień gniewu” (1963, 1977) i „Upadek kamiennego domu” (1962, 1970) oraz J. Zawieyskiego: „Dzień sądu” (1948, 1968), „Miecz obosieczny” (1963, 1969) i „Wicher z pustyni” (1959, 1973), a także inne utwory: „Tryumf św. Tomasza” H. Ghéona (1928, 1939), M. Maeterlincka „Burmistrz z Thilmondu” (1948, 1957), J. Słowackiego „Kordian” (1929, 1969) i „Antygona” Sofoklesa (1928, 1952). Po- bieżna analiza repertuaru dramatycznego prowadzi więc do wniosku, że przeważnie sięgano po utwory wartościowe ideowo i cenne artystycznie. Oczywiście, zdarzały się pod tym względem wyjątki, ponieważ o wyborze decydowały także inne powody, np. skromne możliwości sceniczne sali teatralnej, umiejętności aktorskie alumnów, ilość postaci występujących w przedstawieniu, a także trudności związane z powierzaniem ról kobiecych chłopcom. Te ostatnie są stosunkowo niewielkie w utworach komediowych, lecz znacznie poważniejsze w przedstawieniach o poważnej treści.

Ponieważ opracowanie nie pretenduje do rangi wyczerpującego omówienia imprez artystycznych, poprzestając jedynie na poziomie dokumentacji,

piszący te słowa czuje się zwolniony z obowiązku dokładniejszego oceniania ich repertuaru. Trudno mu jednak powstrzymać się od wyrażenia kilku ogólniejszych refleksji. Wydaje się, że działalność wychowanków płockiego Seminarium Duchownego wykazuje wiele cech wspólnych z inicjatywami podejmowanymi w innych ośrodkach.¹⁰⁴ Brak publikacji na ten temat uniemożliwia szczegółowe zestawienia i wyciągnięcie wniosków. Wiadomo, że w polskich seminariach duchownych oraz w innych uczelniach kościelnych (KUL, ATK) działają amatorskie grupy teatralne, w których repertuarze do lat siedemdziesiątych występowały te same co w Płocku nazwiska autorów i tytuły przedstawień należących do „klasyki” współczesnego teatru religijnego (Zawieyski, Brandstaetter, Ghéon, Fabbri, Eliot).¹⁰⁵ Przewodnią ideą tych inscenizacji jest ukazywanie napięcia istniejącego w kontaktach człowieka z Bogiem. „Różne przybiera ten konflikt postaci: człowiek odpycha Łaskę, chce ją przemóc, stawia jej warunki i wymagania, ucieka od Boga lub też szuka Go i wzywa, na pozór nadaremnie” — stwierdza Irena Sławińska.¹⁰⁶ Podobna myśl występuje szczególnie mocno w spektaklach reżyserowanych przez ks. Andrzeja Kondrackiego, który zarazem — odchodząc od tradycyjnego dramatu religijnego, nie tylko w zakresie środków wyrazu — próbuje stworzyć własny tekst, a raczej scenariusz przedstawienia w oparciu o fragmenty różnych utworów, zwłaszcza Biblii. Jest to zjawisko w nowym teatrze religijnym dość charakterystyczne. Teatr ten posiada szereg cech właściwych misterium, wiele elementów liturgicznych (w szerokim sensie terminu), dzięki którym jego religijna funkcja staje się bardzo wymowna, co niejednokrotnie stwierdzali widzowie, którzy po raz pierwszy zetknęli się z taką formą spektaklu. Przyszłość pokaże, jakie będą dalsze losy tego nurtu, niewątpliwie interesującego, choć zarazem nieco kontrowersyjnego.

W zamierzeniu autora artykuł ten jest częściową bodaj odpowiedzią na apel powtarzany kilkakrotnie przez Sekcję Filologii Polskiej KUL w sprawie gromadzenia dokumentacji przedstawień amatorskich.¹⁰⁷ Ubocznie zaś służy przypomnieniu szeregu nazwisk ludzi, którzy w latach pobytu w płockim Seminarium czynnie włączali się w ważną społecznie działalność kulturalną. Pod adresem przyszłych organizatorów imprez artystycznych wypadałoby zgłosić zachętę, aby pilnie gromadzili teksty inscenizowanych utworów, scenariusze i programy imprez — nie tylko teatralnych. Piszący te słowa miał wielokrotnie okazję doświadczyć, jak wielkie są pod tym względem luki — choćby w latach powojennych, nie mówiąc już o okresie międzywojennym. Bez istnienia tego rodzaju dokumentacji tworzenie syntez i podsumowań jest prawie niemożliwe.¹⁰⁸

¹⁰⁴ Por. M. Lewko, Czemu służył teatr zakładowy? W: 75 lat działalności Salezjanów w Polsce. Księga pamiątkowa. Red. R. Popowski, S. Wilk, M. Lewko, Łódź — Kraków 1974, s. 134 n.

¹⁰⁵ Por. I. Sławińska, Sacrum w młodym teatrze polskim. W: Z zagadnień kultury chrześcijańskiej, Lublin 1973, s. 537—539; Z. Grzegorski, Współczesny teatr religijny w Polsce. Z przemyśleń i doświadczeń lat 1939—1971, „Roczniki Humanistyczne” 20(1972) z. 1, s. 189—192.

¹⁰⁶ I. Sławińska, Współczesny teatr religijny na Zachodzie, „Znak” 19(1967) nr 11(161), s. 1414; Teatr religijny dzisiaj, „Życie i Myśl” 25(1975) nr 10(256), s. 78—82.

¹⁰⁷ Por. I. Sławińska, Sacrum w młodym teatrze polskim, s. 541.

¹⁰⁸ Autor artykułu byłby wdzięczny za nadesłanie pod jego adresem informacji

W niniejszym opracowaniu dotknięto jedynie fragmentu działalności kulturalnej wychowanków płockiego Seminarium Duchownego, mianowicie organizowania akademii i przedstawień. Tytuł niezupełnie odpowiada więc treści. Działalność ta obejmuje bowiem inne jeszcze dziedziny. W rozwijaniu zamiłowań artystycznych kleryków płockich ważną rolę pełnią również chór seminaryjny oraz wspomniany już zespół muzyczny „Fratres”, którego opiekunem jest ks. prof. Andrzej Rojewski. Grupa ta występowała wielokrotnie w różnych parafiach diecezji z koncertami piosenki i poezji religijnej. Wprawdzie praca zespołu nie ma tak długich tradycji, jak inicjatywy teatralne, niemniej warto, by czekała się omówienia. Na podobne opracowanie zasługuje gazетка klerycka „Sursum Corda” istniejąca od ponad pięćdziesięciu lat. Na jej łamach wypowiadało się wiele osób, poruszając na ogół sprawy drobne i nie wychodzące w zasadzie poza „własne podwórko”, ale wśród artykułów znaleźć można również sporo interesujących przyczynków z różnych dziedzin. Wydaje się, że sporządzenie choćby spisu zawartości owych kilkudziesięciu roczników pisma mogłoby posłużyć w przyszłości do przygotowania udokumentowanej pracy na temat życia kulturalnego płockiej Almae Matris. Skłania do tego choćby zbliżający się jubileusz powstania diecezjalnego seminarium duchownego (1595).

Celem wychowania seminaryjnego jest kształtowanie osobowości przyszłych kapłanów, dokonujące się głównie dzięki formacji intelektualnej i ascetycznej. Głównie, ale nie jedynie. Ważną rolę w tym procesie odgrywa również rozwijanie i pogłębianie zainteresowań artystycznych alumnów, a zwłaszcza rezultaty tej działalności. Wielorakie związki zachodzące między religią a kulturą sprawiają, że wartość tej ostatniej trudno przecenić. A przecież współtwórcami współczesnej kultury polskiej jesteśmy wszyscy. Jej charakter zależy w znacznej mierze również od inicjatyw podejmowanych przez jednostki i grupy. Niektóre z nich, powstałe na płockim gruncie, piszący te słowa pragną przypomnieć.

---

dotyczących repertuaru imprez seminaryjnych w omawianym okresie oraz nazwisk osób, które brały udział w ich przygotowaniu. W ten sposób udałoby się usunąć braki, jakie niewątpliwie istnieją w dokonanej próbie dokumentacji.